

دو فصلنامه علمی کاشان‌شناسی، پاییز و زمستان ۱۴۰۳

دوره ۱۷، شماره ۲ (پیاپی ۳۳)، صفحات: ۱۲۹-۱۵۸

مقاله علمی پژوهشی

شناسایی و اولویت‌بندی راهبردهای توسعه مدیریت شهری عدالت‌محور با تأکید بر شهر کاشان

مرتضی والی‌زاده*

علیرضا شیروانی**

ماشالله ولیخانی***

چکیده

شهرهای امروزی به‌عنوان یکی از عظیم‌ترین دستاوردهای فرهنگ و تمدن بشر در عصر حاضر مطرح‌اند. نگرستن از نگاه عدالت‌محوری به مقوله مدیریت شهری، از اصولی‌ترین ارکان حکمرانی شهری است. بر همین اساس، پژوهش حاضر با هدف راهبردهای مدیریت شهری مبتنی بر عدالت در شهرداری‌های استان اصفهان با تأکید بر شهر کاشان پرداخته است. پژوهش حاضر از نظر هدف، کاربردی، از نوع آمیخته (کیفی-کمی) و از نظر روش توصیفی با رویکرد دلفی سه‌مرحله‌ای است. جامعه آماری پژوهش در بخش دلفی و الگوریتم تاپسیس، تعداد ۱۰ نفر از کارشناسان و خبرگان مدیریت شهری استان اصفهان است. ابزار اصلی جمع‌آوری اطلاعات پرسش‌نامه‌ای بود که براساس ادبیات تحقیق استخراج و با روش دلفی و الگوریتم تاپسیس تجزیه و تحلیل صورت گرفت. یافته‌های تحقیق نشان داد زیرشاخص‌های تمرکززدایی حکومت مرکزی، توزیع برابر فرصت‌ها، شفافیت قراردادهای، ایجاد سازمان‌های دانش‌محور و برنامه‌ریزی یکپارچه بیشترین اجزای تأثیرگذاری و رتبه‌های نخست پژوهش را کسب کردند. تشکیلات دموکراتیک، عدالت فضایی شهر و شهرسازی، اجرای تعهدات شهرداری به شهروندان، اصلاح ساختار سازمانی و کیفیت محیطی زیست به ترتیب عواملی هستند که کمترین تأثیر را بر راهبردهای مدیریت شهری مبتنی بر عدالت‌محوری دارند. براساس نتایج به دست آمده می‌توان بیان داشت که به منظور توسعه مدیریت شهری عدالت‌محور، اتخاذ راهبردهایی همچون تمرکززدایی حکومت مرکزی، توزیع برابر فرصت‌ها، شفافیت قراردادهای، ایجاد سازمان‌های دانش‌محور و برنامه‌ریزی یکپارچه می‌تواند مفید واقع گردد.

کلیدواژه‌ها: راهبردهای مدیریت شهری، ساختار و تشکیلات، توزیع منابع و درآمد، مسئولیت‌پذیری و پاسخ‌گویی، چابک‌سازی سازمان شهرداری و محرک‌های توسعه پایدار شهری.

* دانشجوی دکتری مدیریت دولتی، گروه منابع انسانی، واحد دهقان، دانشگاه آزاد اسلامی، دهقان، ایران، نویسنده مسئول،

mortezavaalizadeh@gmail.com

** دانشیار گروه مدیریت، واحد دهقان، دانشگاه آزاد اسلامی، دهقان، ایران، baleandisheh@gmail.com

*** استادیار گروه مدیریت، واحد دهقان، دانشگاه آزاد اسلامی، دهقان، ایران، info@dehaghan.ac.ir

تاریخ دریافت: ۱۴۰۳/۰۳/۰۷ تاریخ پذیرش: ۱۴۰۳/۰۶/۰۹

۱. مقدمه و بیان مسئله

همسو با تحولات اقتصادی، گسترش مراکز صنعتی، بازرگانی و پیامدهای ناشی از پیشرفت تکنولوژی در شهرها، مسائل و مشکلات متعددی برای زندگی شهری به وجود آورده و شکل‌گیری سازمان‌هایی را برای تولید کالا، خدمات و قبول مسئولیت اداره امور شهرها ضروری ساخت. ایجاد سازمانی به نام شهرداری، عالی‌ترین تدبیری است که از طرف جهان مدرن برای پاسخ‌گویی به نیازمندی‌های ساکنان شهرها به کار برده شد (عباسی و موسوی، ۱۳۹۷: ۱۲۰). در واقع شهرداری با هدف مدیریت و توسعه کالبدی، اقتصادی و اجتماعی در محدوده شهر و اطراف آن به وجود آمده و کارکرد آن، برآوردن نیازهای مشترک شهروندانی است که هرکدام به‌تنهایی قادر به برآوردن ساختن آن‌ها نیستند (لطیفی، ۱۳۹۱: ۱۱۲). شهرها امروزه بر اثر ساختارهای سیاسی، اقتصادی، و سیاست‌های فضایی ناکارآمد، با چرخه نامطلوبی از نابرابری‌های اجتماعی-اقتصادی و زیست‌محیطی روبه‌رو شده‌اند. چالش‌های بی‌سابقه همچون فقر، اسکان غیررسمی، نزول کیفیت زندگی، شکاف‌های درآمدی، ازهم‌گسیختگی‌های اجتماعی و بی‌عدالتی در توزیع خدمات شهری، در شهرها شکل گرفته است که سلامتی و رفاه جامعه شهری را به خطر انداخته و دوگانگی و عدم تعادل در فضای شهری را در پی داشته است (عزیزی دانالو و مجتبی‌زاده، ۱۳۹۹: ۷۶). شهرهای امروز جهان با مدیریت‌های گوناگون، در پی ریشه‌کنی فقر و تحقق عدالت اجتماعی هستند، اما تلاش‌های مدیران شهری، به‌ویژه در کشورهای در حال رشد، در راستای کنترل فقر و گسترش عدالت اجتماعی، ناکام باقی مانده و نیازمند اتخاذ راهبردی جامع و همسو با دیگر اهداف مدیریت شهری است (پرچمی و همکاران، ۱۳۹۸: ۴۵). عدالت اجتماعی دارای تعاریف متعددی است؛ اما همه آن‌ها بر روی یک چیز، نظر مشترک دارند که دولت‌ها وظیفه دارند تا برای همه شهروندان فرصت‌های سیاسی و اجتماعی برابری ایجاد کنند و این مؤید حقوق مردم در دریافت خدمات اجتماعی از سوی دولت است (قلی‌پور، ۱۳۹۲: ۲۶). اگر عدالت اجتماعی، مجموعه‌ای از قوانین و مقررات، برنامه‌ها، خدمات اجتماعی، اقدامات عمرانی، کمک‌های اجتماعی، گسترش آموزش و پرورش، اعطای معاش در دوران بیکاری، کاهش فقر، حمایت از مادران و کودکان، پرداخت مساوی حقوق به کارگران زن و مرد، ایجاد امنیت و نظام اداری سالم و همچنین مقابله با چهار نوع رنج اجتماعی مشترک بشر، یعنی بیماری، بیکاری، فقر و نادانی، در نظر گرفته شود، دولت‌ها وظیفه دارند با تمام قوا برای تحقق آن بکوشند (جاوید، ۱۳۹۰: ۴۵). از آنجاکه هدف اصلی توسعه، حذف نابرابری‌هاست، بهترین مفهوم توسعه، رشد همراه با عدالت اجتماعی است (نیک‌پور و همکاران،

۱۳۹۷: ۱۴۶). همچنین، تحقق عدالت اجتماعی در شهرها در نهایت به رضایت شهروندان از شیوه زندگی خود منجر شده و به ثبات سیاسی و اقتدار ملی کمک شایانی خواهد نمود (امانی‌پور و همکاران، ۱۳۹۶: ۵۶).

با توجه به موارد مطروح، می‌توان بیان داشت که برنامه‌ریزی و طراحی و توسعه شهری در چارچوب توسعه پایدار عدالت‌محور، از اهمیت بسیار زیادی برخوردار است. تاکنون شهرداری‌ها خدمات خود را مبتنی بر توزیع عدالت‌محور امکانات و برنامه‌ها ارائه نمی‌داده‌اند و صرفاً از روی سلیقه و یا حداکثر بر اثر تعدد درخواست‌های منطقه‌ای خاص و یا بر اثر خطای تصمیم‌گیری انجام می‌دادند. این مقوله در شهر کاشان نیز به‌وضوح قابل مشاهده است. شهروندان به‌عنوان صاحبان اصلی شهرها، حق آگاهی و نظارت بر عملکرد شهرداری‌ها را بیش از پیش دارند که این مهم در عمل اتفاق نمی‌افتد. پژوهش حاضر با هدف پاسخ‌گویی به سؤال اصلی تحقیق مبنی بر اینکه راهبردی مدیریت شهری مبتنی بر عدالت اجتماعی در سطح شهرداری‌های استان اصفهان و به‌طور ویژه شهرداری کاشان کدام‌اند و چگونه اولویت‌بندی می‌شوند، انجام شده است.

۲. بررسی مبانی نظری

فرهنگ فارسی معین، عدالت را داد کردن، دادگر بودن و انصاف داشتن و عدالت اجتماعی را عدالتی که همه افراد جامعه از آن برخوردار باشند (معین، ۱۳۷۱) تعریف می‌کند. وقتی ما راجع به عدالت اجتماعی صحبت می‌کنیم، در مورد چگونگی توزیع چیزهای خوب و بد بین اعضای جامعه انسانی بحث می‌کنیم (Miller, 2009). تعریف دیگر از عدالت اجتماعی به این صورت است که «مساوات به‌عنوان برخورداری شهروندان از شانس‌ها و حقوق مساوی و استفاده ایشان از آزادی‌های اجتماعی بدون محدودیت‌های نژادی و جنسیتی و... قدمت فراوان دارد؛ ولی تصور جدیدتری نیز وجود دارد که سابقه آن به انقلاب فرانسه برمی‌گردد و عدالت را در این می‌بیند که اعضای یک جامعه همه به یک نسبت از مواهب مادی آن جامعه برخوردار باشند» (Rawls, 1971). در میان اندیشمندان گوناگون، نظرات متفاوتی درباره مفهوم عدالت ابراز شده است. افلاطون ضمن ارائه تصویر کلی برای جامعه مطلوب یا مدینه فاضله، از عدالت بحث کرده است. او معتقد است که مدینه فاضله، چهار صفت عدالت، حکمت، شجاعت و خویشتن‌داری را در خود دارد که برجسته‌ترین آن‌ها عدالت است و این صفت، بقیه را به وجود می‌آورد و هماهنگ‌کننده آن‌ها، هم در اجتماع و هم در وجود فردی است. به‌زعم افلاطون، عدالت این است که هریک از افراد جامعه به وضع و موقعیتی که در اجتماع دارد، خشنود باشند و آن را قبول کنند و وظایف مربوط به آن را

به حد کمال انجام دهند (Sünter et al. 2020). نظریه عدالت رالز که شاخص‌ترین نظریه عدالت اجتماعی غربی در دهه‌های اخیر است، بر توافق قراردادی به صورت پایه و اساس تشخیص اصول عدالت تکیه می‌کند. او هیچ تلقی و تصویری پیشین از عدالت عرضه نمی‌دارد و محتوای اصول عدالت را به وضع نخستین توافق حاصل شده میان افراد موکول می‌کند (Titahelu et al. 2015). در فرهنگ اسلامی، عدالت اجتماعی و تحقق آن برای جامعه بشری، از چنان ارزش و اعتباری برخوردار است که خداوند متعال در آیات متعددی از جمله آیه ۲۵ سوره حدید، دلیل فرستادن پیامبر(ص) را مطرح کردن و تحقق عدالت در همه زمینه‌های اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی و امنیتی بیان فرموده است. برابری اجتماعی، مشخصه اصلی و جلوه حیاتی «امت» به شمار می‌رود. بنیان عدالت سوسیالیستی در قرن ۱۹ توسط هگل با معرفی دولت به عنوان منبع عدالت اجتماعی ارائه شد. بر مبنای چنین دیدگاهی، ماهیت عدالت اجتماعی توزیع عادلانه ثروت و دارایی‌های جامعه است که چنین توزیعی براساس میزان نیازمندی افراد جامعه و تقسیم براساس میزان کار و تولید صورت می‌گیرد که بعدها با نظریه مارکس مبنی بر «هرکس به اندازه توانش و به هرکس به میزان نیازش» اشاعه پیدا کرد. لیبرالیسم، مفهومی سیاسی است که ریشه در فلسفه غرب دارد که متفکران نامداری چون آدام اسمیت، جان لاک، منتسکیو، کانت، جان استوارت میل و... پرچمدار آن بوده‌اند. جان لاک به عنوان یکی از چهره‌های سرشناس لیبرال، مفهوم علت وجودی دولت را مطرح می‌کند. به نظر لاک، علت وجودی دولت، حمایت از آزادی و دارایی شهروندان تحت حمایت دولت است که تا به امروز از مفاهیم بنیادی و اصولی لیبرالیسم است.

۳. پیشینه تحقیق

در رابطه با موضوع عدالت اجتماعی، پژوهش‌های متعددی انجام شده است. نتایج مطالعات قلعه‌نویی و همکاران (۱۴۰۱) نشان داد که افرادی که در شهر جدید پرند زندگی می‌کنند، بیش از هرچیز کاربری‌های خدماتی روزانه را به عنوان عامل اثرگذار در خوانش ادراکی عدالت فضایی در شهر جدید پرند در نظر گرفته‌اند. بر همین مبنای، نتیجه گرفته شد که شهروندان در بررسی عدالت فضایی ابتدا پایه‌ترین نیازهای خود را در نظر می‌گیرند. نتایج مطالعات اسکندری و همکاران (۱۴۰۰) نشان داد که حکمرانی رفاه عمومی با رویکرد توسعه عدالت اجتماعی دارای ۱۹۷ کد باز در ۱۹ کد محوری و ۷ کد انتخابی بود. کدهای انتخابی شامل مشارکت (با سه کد محوری مشارکت در ارائه خدمات، مشارکت نهادهای مردمی و تشکل‌ها در حکمرانی و مشارکت در سیاست‌گذاری)، پاسخ‌گویی (با دو کد محوری پاسخ‌گویی به نهادها و نظارت)، کارایی و اثربخشی

شناسایی و اولویت‌بندی راهبردهای توسعه مدیریت شهری...، مرتضی والی‌زاده و همکاران

10.22052/KASHAN.2025.254649.1112

(با سه کد محوری ارائه طرح‌های اشتغال‌زا، بازدهی بیشتر خدمات و ثبات در اقتصاد)، تصویب و حاکمیت قانون (با چهار کد محوری اتخاذ سیاست‌های صحیح، احترام دولت و مردم به قانون، حفظ امنیت و ثبات در جامعه)، مسئولیت‌پذیری (با سه کد محوری مسئولیت‌پذیری مدیران، نظارت مردم و ایجاد جو مسئولیت‌پذیری فرهنگی)، شفافیت (با دو کد محوری مبارزه با فساد و آزادی رسانه‌ها) و عدالت (با دو کد محوری ارائه خدمات برابر و اثربخش و مقابله با تبعیض‌های اجتماعی) بودند. طبق نتایج این پژوهش برای حکمرانی رفاه عمومی با رویکرد توسعه عدالت اجتماعی می‌توان کدهای شناسایی شده برای آن را از طریق بهبود شرایط و کارگاه‌های آموزشی ارتقا بخشید. نتایج مطالعات افشارنیا و همکاران (۱۴۰۰) نشان داد معیارهای عدالت فضایی این طرح‌ها در سطح پایینی قرار دارند و شاخص‌های عدالت فضایی در طرح جامع شهر گلپایگان دارای اولویت چندانی نسبت به یکدیگر نیستند. همچنین راهکارهای توزیع عادلانه منافع در طرح جامع شهر پیش‌بینی نشده و در مراجع تصویب نیز به آن‌ها اشاره نشده است. تحلیل محتوای برنامه‌ها و سیاست‌های طرح توسعه شهر گلپایگان، آسیب‌شناسی وضع موجود و شناسایی کمبودها و نهادهای خدماتی نشانگر تبیین نشدن جایگاه عدالت فضایی در طرح‌های توسعه شهری و حوزه‌های تصمیم‌سازی به‌خصوص در طرح‌های توسعه و عمران است.

کاوه‌پور و همکاران (۱۴۰۲) پژوهشی را با عنوان ارائه مدل مدیریت شهری اجتماع‌محور در شهر اهواز انجام دادند. نتایج نشان داد شاخص مشارکت اجتماعی با ضریب ۰/۸۵۷، شاخص مسئولیت اجتماعی با ضریب مسیر ۰/۶۷۵، شاخص عدالت اجتماعی با ضریب مسیر ۰/۵۴۲، توسعه اجتماع‌محور با ضریب مسیر ۰/۴۴۸، توانمندسازی با ضریب مسیر ۰/۴۲۷ و هویت‌بخشی فرهنگی با ضریب مسیر ۰/۴۱۲ به‌ترتیب بیشترین تأثیر را بر مدیریت شهری اجتماع‌محور دارند. به‌کارگیری این شاخص در عمل اگرچه از نظر میزان اهمیت تفاوت دارند، باید به‌صورت یکپارچه و در کنار هم مورد توجه قرار گیرند و اهمیت بیشتر یک شاخص نباید موجب نادیده گرفتن سایر اصول شود.

صمدی و همکاران (۱۴۰۲) پژوهشی را با عنوان بازاندیشی در مفهوم حق به شهر و ارتباط آن با شهرسازی عدالت‌محور (مورد پژوهی: تحلیل تطبیقی محلات هفت‌آسیاب و شیشه‌گرخانه شهر ارومیه) انجام دادند. نتایج حاصل از تجزیه و تحلیل حاکی از آن است که زیرشاخص‌های دسترسی به خدمات عمومی و دموکراسی به‌ترتیب بیشترین و کمترین سطح اهمیت را به خود اختصاص داده‌اند.

نادری و همکاران (۱۴۰۲) پژوهشی را با عنوان شناسایی و تحلیل مؤلفه‌های کلیدی مؤثر بر تحقق عدالت فضایی از منظر شهرهای خلاق (مطالعه موردی: شهر بناب) انجام دادند. نتایج حاصل از تجزیه و تحلیل‌های به عمل آمده با استفاده از میک نشان داد که به ترتیب مؤلفه‌های کباب بناب، موقعیت ارتباطی و فعالیت صنایع سنگین به عنوان سه مؤلفه‌ای هستند که بیشترین میزان اثرگذاری را در تحقق عدالت فضایی از منظر شهر خلاق در شهر میانه‌اندام بناب دارند. همچنین نتایج یافته‌ها با استفاده از روش الکترون نشان داد که توزیع زیرساخت در سطح نواحی متعادل نیست. در این میان بیشترین امتیاز مربوط به نواحی ۶ و ۱۱ است.

و^۱ و همکاران (۲۰۲۰) پژوهشی را با عنوان برچیدن حصار برای عدالت اجتماعی و شواهد مبتنی بر نابرابری دسترسی به فضای سبز شهری در منطقه مرکزی شهری پکن انجام دادند. نتایج نشان می‌دهد که مناطق مسکونی کم‌درآمد دسترسی کمتری به فضاهای سبز دارند. در مرحله بعد، با مقایسه تفاوت‌ها در برابری دسترسی بین دو سناریو قابل مقایسه که در آن همه جوامع حصارهای خود را برچیده‌اند، به طور غیرمنتظره متوجه می‌شویم که نابرابری دسترسی به فضای سبز شهری بهبود نمی‌یابد، بلکه آشکارتر می‌شود. ما این نتیجه را به قطبی شدن فضایی-اجتماعی نسبت می‌دهیم. یافته‌های ما می‌تواند توسط برنامه‌ریزان شهری برای هدف قرار دادن اصلاحات سیستم برنامه‌ریزی شهری فعلی و توسط سیاست‌گذاران برای تمرکز نزدیک بر قطبی‌سازی فضایی تدریجی بین ثروتمندان و فقرا مورد استفاده قرار گیرد.

از بررسی نتایج پژوهش‌های انجام شده برای عدالت اجتماعی، در داخل و خارج از کشور، این گونه می‌توان استنباط کرد که هرچند مطالعات انجام شده در این رابطه، گسترده بوده و نتایج خوبی به همراه داشته، فاقد نسخه کاربردی و عملیاتی برای تحقق عدالت اجتماعی است. به بیان دیگر، شهرداران و مدیران شهری، برای تحقق هرچه بیشتر عدالت اجتماعی در شهرها، نیازمند یک مدل کاربردی و نقشه راه در این زمینه‌اند که تاکنون ارائه نشده است. از ویژگی‌های این تحقیق، ارائه مدل کاربردی و به ویژه تدوین راهبردهای اساسی برای تحقق عدالت اجتماعی در شهرداری کاشان است. هرچند با بررسی ساختار و کارکرد شهرداری‌های استان اصفهان می‌توان نتیجه گرفت که شهرداری‌ها از نظر اقتصادی، اجتماعی، سیاسی، فرهنگی، بافت و ساختار متفاوتی دارند، مسلم است که برای تحقق عدالت اجتماعی، راهبردهای کلان و عمومی نظیر اصلاح ساختار اداری، مقابله با فساد، عدالت جنسیتی، ارتقای دیپلماسی شهری و بازآفرینی شهری، برای همه شهرداری‌ها، عمومیت داشته و اجرای آن ضروری است.

۴. جنبه‌های مهم در نوآوری تحقیق

براساس این تحقیق، شهروندان می‌توانند سازوکاری برای دریافت خدمات و احقاق حقوق خود دریافت کنند؛ همچنین هرگونه تصمیم‌گیری برای توزیع و تخصیص بودجه مبتنی بر نیازسنجی و عدالت توزیعی در حوزه استحقاقی و خدماتی شهرها صورت می‌گیرد؛ علاوه بر آن، به استناد نظریه انتخاب عمومی، توجه به منافع عمومی شهروندان کاشانی بسیار مهم‌تر از توجه به منافع فرد و یا منطقه خاصی از شهر کاشان بوده و بازتوزیع درآمدهای شهر، باعث کاهش فقر و توزیع عادلانه فرصت‌ها و امکانات عمومی شهر کاشان می‌گردد؛ دیگر اینکه ارتقای کیفیت زندگی شهروندان در دو بعد ذهنی و عینی را در بر داشته، تأکید مدیریت شهری در حکمرانی خوب به گستردگی خدمات و پاسخ‌گویی مدیران شهری کمک می‌نماید. درنهایت، این پژوهش باعث توانمندسازی شهروندان و استفاده و بهره‌برداری آحاد مردم از فرصت‌های برابر اجتماعی است.

۵. روش پژوهش

پژوهش حاضر از نظر هدف کاربردی و از نظر روش توصیفی است. این پژوهش شامل دو روش تحقیق است که بخش اول مرور ادبیات پژوهش و بخش دوم دلفی است. مرور ادبیات پژوهش یک روش کیفی برای ترکیب یافته‌های کیفی حاصل از پژوهش‌های پیشین است و دلفی خود دارای دو بخش است: بخش اول دلفی که نظرسنجی از خبرگان برای تکمیل یافته‌های مرور ادبیات پژوهش است، کیفی بوده و بخش دوم که شامل رتبه‌بندی یافته‌های کیفی با استفاده از داده‌های کمی است، کمی می‌باشد. بنابراین می‌توان رویکرد این پژوهش را کیفی و کمی دانست. جامعه آماری پژوهش شامل همه کارشناسان و خبرگان مدیریت شهری است. دلفی، رویکرد یا روشی نظام‌مند در پژوهش برای دریافت نظرات و درخواست قضاوت‌های حرفه‌ای از یک گروه متخصص در مورد یک موضوع یا یک سؤال است. این روش با مشارکت افرادی انجام می‌شود که در موضوع پژوهش دانش و تخصص داشته باشند. این افراد به‌عنوان پانل دلفی شناخته می‌شوند و انتخاب اعضای واجد شرایط برای پانل از مهم‌ترین مراحل روش دلفی به حساب می‌آید، زیرا اعتبار نتایج به شایستگی این افراد بستگی دارد. از آنجاکه روش دلفی سازوکاری برای تصمیم‌گیری گروهی است و نیاز به متخصصان واجد شرایطی دارد که درک و دانش عمیقی از موضوع پژوهش داشته باشند، معمولاً انتخاب اعضای پانل از طریق نمونه‌گیری غیراحتمالی هدفمند یا قضاوتی انجام می‌گیرد. روش قضاوتی، بر این فرض استوار است که از دانش پژوهشگر درباره جامعه برای دستچین کردن اعضای پانل قابل استفاده می‌شود. بر این اساس، اعضای پانل دلفی

برای پژوهش حاضر به صورت نمونه‌گیری غیراحتمالی هدفمند برگزیده شدند. تعداد مناسب اعضای پانل و حجم نمونه در مطالعه دلفی نکته مهمی است که در تشکیل پانل باید به آن توجه کرد. همچنین، مانند هر نوع نمونه‌گیری دیگر، حجم نمونه به عواملی مانند امکان دسترسی به افراد، زمان لازم و هزینه گردآوری اطلاعات بستگی دارد. هرچند تعداد اعضای پانل در پژوهش‌های پیشین بین ۱۰ تا ۱۲ ارقام مختلف متغیر بوده، وقتی میان اعضای پانل تجانس وجود داشته باشد، حدود ۱۰ تا ۲۰ عضو توصیه شده است. بعضی از پژوهشگران متذکر می‌شوند که معمولاً ۳۰ نفر برای ارائه اطلاعات کافی است و با افزایش آن‌ها پاسخ‌ها تکراری شده و اطلاعات جدیدی اضافه نمی‌شود. در مطالعه دلفی، چنانچه شرکت‌کنندگان همگن باشند، تعداد ۱۰ تا ۱۵ نمونه برای انجام دلفی کافی خواهد بود. بررسی مطالعات و مقالاتی که روش‌شناسی دلفی را انتخاب کرده‌اند، نشان می‌دهند تعداد خبرگان بین ۱۰ تا ۱۲ نفر بوده است. بر همین اساس و برای حفظ اعتبار پژوهش و با در نظر گرفتن ریزش پاسخ‌دهندگان در طول مطالعه و پس از فیلتر کردن و اعمال شاخص‌های مورد نظر، فهرستی از ۲۱ نفر اعلام شد. با توجه به داده‌های حاصل از انجام دوره‌های دلفی و بخش‌های مختلف پرسش‌نامه در هر دور، شاخص‌های آماری، کمینه، بیشینه، میانگین، نما و انحراف معیار محاسبه شد. توزیع پرسش‌نامه بر طبق روش دلفی در سه مرحله انجام شده و در هر مرحله گویه‌هایی که شرط میانگین بالای ۳ را داشتند، در دور بعدی آورده شده و نیز مؤلفه‌هایی با میانگین کمتر از ۳ حذف شده و در دوره‌های بعدی پرسش‌نامه لحاظ نشده‌اند. برای اجماع خبرگان از روش رسیدن به سطح معینی از توافق و نیز از معیار ضریب تعیین کندال استفاده شده و برای تصمیم‌گیری درخصوص متوقف نمودن مراحل دلفی بهره می‌برد. فان و چنگ^۲ (۱۹۹۷) بر تعداد دوره‌های دلفی تصریح کرده و معتقدند که تعداد سه دور برای رسیدن خبرگان به اجماع کافی است. یکی از دلایلی که پژوهش حاضر در سه دور متوقف گردید، همین است. در این پژوهش نیز برای تعیین میزان اتفاق نظر میان اعضای پانل، از ضریب هماهنگی کندال استفاده شد. ضریب هماهنگی کندال مقیاسی است برای تعیین درجه هماهنگی و موافقت میان چندین دسته رتبه مربوط به N شیء یا فرد. درحقیقت با کاربرد این مقیاس می‌توان همبستگی رتبه‌ای میان K مجموعه را یافت. چنین مقیاسی به‌ویژه در مطالعات مربوط روایی میان داوران، مفید است. ضریب هماهنگی کندال نشان می‌دهد که افرادی که چند مقوله را براساس اهمیت آن‌ها مرتب کرده‌اند، اساساً معیارهای مشابهی را برای قضاوت درباره اهمیت هر یک از مقوله‌ها به کار برده و از این لحاظ با یکدیگر اتفاق نظر دارند. مقدار این مقیاس هنگام هماهنگی یا موافقت کامل برابر با

یک و در زمان نبود کامل هماهنگی برابر با صفر است. پس از دریافت نظرات و محاسبه ضریب کندال، هماهنگی میان نظرات خبرگان محرز گشته و لذا عوامل مؤثر بلاکچین‌ها در مدیریت منابع انسانی با استفاده از الگوریتم تاپسیس طبق نظرات خبرگان و براساس اهمیت آن‌ها از طریق تحلیل سلسله‌مراتبی وزن‌دهی صورت گرفت.

۶. یافته‌های پژوهش

در این قسمت از پژوهش، یافته‌های مطالعه حاضر ارائه شده است. به این منظور ابتدا یافته‌های توصیفی مربوط به ویژگی‌های جمعیت‌شناختی مشارکت‌کنندگان در پژوهش ارائه شده و سپس نیز یافته‌های اصلی پژوهش ارائه شده است. ویژگی‌های جمعیت‌شناختی شامل سن، سطح تحصیلات و میزان سوابق فعالیت‌های اجرایی در حوزه مدیریت شهری است. خلاصه ویژگی‌های جمعیت‌شناختی مشارکت‌کنندگان در جدول ۱ ارائه شده است.

جدول ۱: ویژگی‌های جمعیت‌شناختی اعضای نمونه آماری

متغیر	گروه	در ابتدای دلفی		در انتهای دلفی	
		درصد فراوانی مطلق	درصد فراوانی نسبی	فراوانی مطلق	درصد فراوانی نسبی
سن	کمتر از ۳۰ سال	۲	۱۳	۲	۱۳
	۳۰ تا ۴۰ سال	۸	۵۳	۹	۵۹
	بالاتر از ۴۰ سال	۵	۳۴	۴	۲۸
سطح تحصیلات	ارشد	۳	۲۰	۷	۴۶
	کارشناسی ارشد	۷	۴۶	۴	۲۷
	دکتری	۵	۳۴	۴	۲۷
میزان سوابق فعالیت‌های اجرایی	کمتر از ۵ سال	۵	۳۴	۱	۷
	۵ تا ۱۰ سال	۹	۵۹	۸	۶۶
	بالاتر از ۱۰ سال	۱	۷	۶	۲۷

منبع: یافته‌های تحقیق

با توجه به یافته‌های انجام دوره‌های دلفی، شاخص‌های آماری، کمینه، بیشینه، میانگین، نما و انحراف معیار محاسبه شد. توزیع پرسش‌نامه در سه مرحله انجام شد و در هر مرحله گویه‌ای که شرط میانگین بازی عدد ۴ را داشته باشند، در دور دوم آورده شد و در غیر این صورت حذف شدند و به این ترتیب میزان اتفاق نظر خبرگان در هر دور محاسبه گردید.

۱-۶. دور اول دلفی

در این دور اول پنل، تعداد ۳۵ راهبرد مؤثر بر مدیریت شهری با رویکرد عدالت اجتماعی را با میانگین بازی عدد ۴ تشخیص دادند و در مجموع، نیز تعداد ۳۵ عامل را طرح کردند و از آنجا که برخی از این عوامل با عوامل ذکر شده در پیشینه پژوهش یکسان بود، حذف و یا ترکیب شد و عوامل جدید برای دور بعد اضافه گردید.

۲-۶. دور دوم دلفی

اعضای پنل در این دور از میان ۳۵ مؤلفه، تعداد ۲۵ عامل را که از مطالعات پیشین و اعضای پنل ارائه شده بود، دارای تأثیر زیاد و خیلی زیاد بر راهبرد مؤثر بر مدیریت شهری با رویکرد عدالت اجتماعی تشخیص دادند. در نتیجه در مجموع، تعداد ۲۵ عامل را زیاد و خیلی زیاد تشخیص دادند و عواملی که میانگین کمتر از ۴ داشتند، حذف شدند.

۳-۶. دور سوم دلفی

در دور سوم نیز اعضای پنل نظر خود را درباره راهبرد مؤثر بر مدیریت شهری با رویکرد عدالت اجتماعی اعلام کردند. در این پژوهش، دلفی در سه دور انجام شد به طوری که انحراف معیار پاسخ اعضای پنل در دور اول در خصوص اهمیت راهبرد مؤثر بر مدیریت شهری با رویکرد عدالت اجتماعی ۰/۷۴ محاسبه شد و میزان ضریب کاندال در این دور به اتفاق نظر خبرگان ۰/۶۶ محاسبه شد و در دور دوم انحراف معیار ۰/۵۴ و ضریب کاندال ۰/۷۴ و در نهایت در دور سوم انحراف معیار ۰/۴۲ و ضریب کاندال نیز با توافق و اجماع، خبرگان ۰/۸۰ محاسبه شد.

شناسایی و اولویت‌بندی راهبردهای توسعه مدیریت شهری...، مرتضی والی‌زاده و همکاران

جدول ۲: نتایج ادواری عوامل مؤثر در عوامل مؤثر فناوری بلاکچین در مدیریت منابع انسانی

10.22052/KASHAN.2025.254649.1112

راهبردها	عوامل مؤثر		دور اول		دور دوم		دور سوم	
	میانگین	انحراف معیار	میانگین	انحراف معیار	میانگین	انحراف معیار	میانگین	انحراف معیار
ساختار مدیریت شهری	۴/۲۵	۰/۵۴	۴/۰۸	۰/۴۲	۴/۱۷	۰/۶۵	۴/۱۷	۰/۶۵
	۴/۳۶	۰/۶۵	۴/۱۷	۰/۲۹	۴/۱۲	۰/۲۵	۴/۱۲	۰/۲۵
	۴/۰۲	۰/۲۶	۴/۳۲	۰/۷۴	۴/۰۲	۰/۳۵	۴/۰۲	۰/۳۵
	۴/۲۱	۰/۲۷	۴/۱۸	۰/۶۵	۴/۵۷	۰/۱۸۵	۴/۵۷	۰/۱۸۵
تشکیلات دموکراتیک	۴/۳۲	۰/۴۷	۴/۶۴	۰/۳۵	۴/۰۱	۰/۵۸	۴/۰۱	۰/۵۸
	۴/۱۵	۰/۶۵	۴/۱۷	۰/۵۲	۴/۱۳	۰/۹۵	۴/۱۳	۰/۹۵
	۴/۲۴	۰/۸۴	۴/۳۲	۰/۸۳	۴/۱۶	۰/۴۷	۴/۱۶	۰/۴۷
	۴/۰۳	۰/۹۵	۴/۱۱	۰/۶۵	۴/۶۴	۰/۲۸	۴/۶۴	۰/۲۸
تمرکززدایی حکومت مرکزی	۴/۲۸	۰/۵۷	۴/۰۹	۰/۴۵	۴/۱۲	۰/۳۳	۴/۱۲	۰/۳۳
	۴/۳۳	۰/۲۶	۴/۳۸	۰/۲۶	۴/۷۱	۰/۶۴	۴/۷۱	۰/۶۴
	۴/۶۶	۰/۴۴	۴/۱۴	۰/۶۵	۴/۰۸	۰/۵۸	۴/۰۸	۰/۵۸
	۴/۲۹	۰/۶۵	۴/۱۰	۰/۳۳	۴/۲۹	۰/۴۶	۴/۲۹	۰/۴۶
اجرای مدیریت واحد شهری	۴/۲۱	۰/۵۵	۴/۲۱	۰/۲۶	۴/۴۱	۰/۵۸	۴/۴۱	۰/۵۸
	۴/۰۷	۰/۲۵	۴/۰۹	۰/۶۱	۴/۰۷	۰/۶۴	۴/۰۷	۰/۶۴
	۴/۱۱	۰/۳۵	۴/۳۴	۰/۷۲	۴/۸۶	۰/۲۵	۴/۸۶	۰/۲۵
	۴/۳۱	۰/۴۷	۴/۴۲	۰/۵۶	۴/۳۲	۰/۳۸	۴/۳۲	۰/۳۸
چابک‌سازی سازمان در شهرداری‌ها	۴/۳۲	۰/۴۷	۴/۶۴	۰/۳۵	۴/۰۱	۰/۵۸	۴/۰۱	۰/۵۸
	۴/۲۴	۰/۸۴	۴/۳۲	۰/۸۳	۴/۱۶	۰/۴۷	۴/۱۶	۰/۴۷
	۴/۰۳	۰/۹۵	۴/۱۱	۰/۶۵	۴/۶۴	۰/۲۸	۴/۶۴	۰/۲۸
	۴/۲۸	۰/۵۷	۴/۰۹	۰/۴۵	۴/۱۲	۰/۳۳	۴/۱۲	۰/۳۳
توزیع برابر امکانات و خدمات	۴/۳۳	۰/۲۶	۴/۳۸	۰/۲۶	۴/۷۱	۰/۶۴	۴/۷۱	۰/۶۴
	۴/۳۲	۰/۴۷	۴/۶۴	۰/۳۵	۴/۰۱	۰/۵۸	۴/۰۱	۰/۵۸
	۴/۱۵	۰/۶۵	۴/۱۷	۰/۵۲	۴/۱۳	۰/۹۵	۴/۱۳	۰/۹۵
	۴/۲۴	۰/۸۴	۴/۳۲	۰/۸۳	۴/۱۶	۰/۴۷	۴/۱۶	۰/۴۷
توزیع برابر فرصت‌ها	۴/۳۳	۰/۲۶	۴/۳۸	۰/۲۶	۴/۷۱	۰/۶۴	۴/۷۱	۰/۶۴
	۴/۳۲	۰/۴۷	۴/۶۴	۰/۳۵	۴/۰۱	۰/۵۸	۴/۰۱	۰/۵۸
	۴/۰۳	۰/۹۵	۴/۱۱	۰/۶۵	۴/۶۴	۰/۲۸	۴/۶۴	۰/۲۸
	۴/۲۸	۰/۵۷	۴/۰۹	۰/۴۵	۴/۱۲	۰/۳۳	۴/۱۲	۰/۳۳
برقراری عادلانه مراودات با شهروندان	۴/۳۳	۰/۲۶	۴/۳۸	۰/۲۶	۴/۷۱	۰/۶۴	۴/۷۱	۰/۶۴
	۴/۳۲	۰/۴۷	۴/۶۴	۰/۳۵	۴/۰۱	۰/۵۸	۴/۰۱	۰/۵۸
	۴/۱۵	۰/۶۵	۴/۱۷	۰/۵۲	۴/۱۳	۰/۹۵	۴/۱۳	۰/۹۵
	۴/۲۴	۰/۸۴	۴/۳۲	۰/۸۳	۴/۱۶	۰/۴۷	۴/۱۶	۰/۴۷
عدالت فضایی شهر و شهرسازی	۴/۳۳	۰/۲۶	۴/۳۸	۰/۲۶	۴/۷۱	۰/۶۴	۴/۷۱	۰/۶۴
	۴/۳۲	۰/۴۷	۴/۶۴	۰/۳۵	۴/۰۱	۰/۵۸	۴/۰۱	۰/۵۸
	۴/۰۳	۰/۹۵	۴/۱۱	۰/۶۵	۴/۶۴	۰/۲۸	۴/۶۴	۰/۲۸
	۴/۲۸	۰/۵۷	۴/۰۹	۰/۴۵	۴/۱۲	۰/۳۳	۴/۱۲	۰/۳۳
تخصیص عادلانه خدمات شهری	۴/۳۳	۰/۲۶	۴/۳۸	۰/۲۶	۴/۷۱	۰/۶۴	۴/۷۱	۰/۶۴
	۴/۳۲	۰/۴۷	۴/۶۴	۰/۳۵	۴/۰۱	۰/۵۸	۴/۰۱	۰/۵۸
	۴/۰۳	۰/۹۵	۴/۱۱	۰/۶۵	۴/۶۴	۰/۲۸	۴/۶۴	۰/۲۸
	۴/۲۸	۰/۵۷	۴/۰۹	۰/۴۵	۴/۱۲	۰/۳۳	۴/۱۲	۰/۳۳
اجرای تعهدات شهرداری به شهروندان	۴/۳۳	۰/۲۶	۴/۳۸	۰/۲۶	۴/۷۱	۰/۶۴	۴/۷۱	۰/۶۴
	۴/۳۲	۰/۴۷	۴/۶۴	۰/۳۵	۴/۰۱	۰/۵۸	۴/۰۱	۰/۵۸
	۴/۱۵	۰/۶۵	۴/۱۷	۰/۵۲	۴/۱۳	۰/۹۵	۴/۱۳	۰/۹۵
	۴/۲۴	۰/۸۴	۴/۳۲	۰/۸۳	۴/۱۶	۰/۴۷	۴/۱۶	۰/۴۷
شناسخت نیازهای شهروندان و رفع آن	۴/۳۳	۰/۲۶	۴/۳۸	۰/۲۶	۴/۷۱	۰/۶۴	۴/۷۱	۰/۶۴
	۴/۳۲	۰/۴۷	۴/۶۴	۰/۳۵	۴/۰۱	۰/۵۸	۴/۰۱	۰/۵۸
	۴/۰۳	۰/۹۵	۴/۱۱	۰/۶۵	۴/۶۴	۰/۲۸	۴/۶۴	۰/۲۸
	۴/۲۸	۰/۵۷	۴/۰۹	۰/۴۵	۴/۱۲	۰/۳۳	۴/۱۲	۰/۳۳
شفافیت قراردادهای	۴/۳۳	۰/۲۶	۴/۳۸	۰/۲۶	۴/۷۱	۰/۶۴	۴/۷۱	۰/۶۴
	۴/۳۲	۰/۴۷	۴/۶۴	۰/۳۵	۴/۰۱	۰/۵۸	۴/۰۱	۰/۵۸
	۴/۱۵	۰/۶۵	۴/۱۷	۰/۵۲	۴/۱۳	۰/۹۵	۴/۱۳	۰/۹۵
	۴/۲۴	۰/۸۴	۴/۳۲	۰/۸۳	۴/۱۶	۰/۴۷	۴/۱۶	۰/۴۷
مساوات و برابری در ارائه خدمات	۴/۳۳	۰/۲۶	۴/۳۸	۰/۲۶	۴/۷۱	۰/۶۴	۴/۷۱	۰/۶۴
	۴/۳۲	۰/۴۷	۴/۶۴	۰/۳۵	۴/۰۱	۰/۵۸	۴/۰۱	۰/۵۸
	۴/۰۳	۰/۹۵	۴/۱۱	۰/۶۵	۴/۶۴	۰/۲۸	۴/۶۴	۰/۲۸
	۴/۲۸	۰/۵۷	۴/۰۹	۰/۴۵	۴/۱۲	۰/۳۳	۴/۱۲	۰/۳۳
تلاش برای کارآمدی منابع	۴/۳۳	۰/۲۶	۴/۳۸	۰/۲۶	۴/۷۱	۰/۶۴	۴/۷۱	۰/۶۴
	۴/۳۲	۰/۴۷	۴/۶۴	۰/۳۵	۴/۰۱	۰/۵۸	۴/۰۱	۰/۵۸
	۴/۱۵	۰/۶۵	۴/۱۷	۰/۵۲	۴/۱۳	۰/۹۵	۴/۱۳	۰/۹۵
	۴/۲۴	۰/۸۴	۴/۳۲	۰/۸۳	۴/۱۶	۰/۴۷	۴/۱۶	۰/۴۷
شایسته‌گزینی یا لیاقت‌مندی در انجام وظیفه	۴/۳۳	۰/۲۶	۴/۳۸	۰/۲۶	۴/۷۱	۰/۶۴	۴/۷۱	۰/۶۴
	۴/۳۲	۰/۴۷	۴/۶۴	۰/۳۵	۴/۰۱	۰/۵۸	۴/۰۱	۰/۵۸
	۴/۰۳	۰/۹۵	۴/۱۱	۰/۶۵	۴/۶۴	۰/۲۸	۴/۶۴	۰/۲۸
	۴/۲۸	۰/۵۷	۴/۰۹	۰/۴۵	۴/۱۲	۰/۳۳	۴/۱۲	۰/۳۳
ایجاد توازن بین منابع و توزیع	۴/۳۳	۰/۲۶	۴/۳۸	۰/۲۶	۴/۷۱	۰/۶۴	۴/۷۱	۰/۶۴
	۴/۳۲	۰/۴۷	۴/۶۴	۰/۳۵	۴/۰۱	۰/۵۸	۴/۰۱	۰/۵۸
	۴/۱۵	۰/۶۵	۴/۱۷	۰/۵۲	۴/۱۳	۰/۹۵	۴/۱۳	۰/۹۵
	۴/۲۴	۰/۸۴	۴/۳۲	۰/۸۳	۴/۱۶	۰/۴۷	۴/۱۶	۰/۴۷
اصلاح ساختار سازمانی	۴/۳۳	۰/۲۶	۴/۳۸	۰/۲۶	۴/۷۱	۰/۶۴	۴/۷۱	۰/۶۴
	۴/۳۲	۰/۴۷	۴/۶۴	۰/۳۵	۴/۰۱	۰/۵۸	۴/۰۱	۰/۵۸
	۴/۰۳	۰/۹۵	۴/۱۱	۰/۶۵	۴/۶۴	۰/۲۸	۴/۶۴	۰/۲۸
	۴/۲۸	۰/۵۷	۴/۰۹	۰/۴۵	۴/۱۲	۰/۳۳	۴/۱۲	۰/۳۳
پرورش افرادی توانمند و چندمهارته	۴/۳۳	۰/۲۶	۴/۳۸	۰/۲۶	۴/۷۱	۰/۶۴	۴/۷۱	۰/۶۴
	۴/۳۲	۰/۴۷	۴/۶۴	۰/۳۵	۴/۰۱	۰/۵۸	۴/۰۱	۰/۵۸
	۴/۱۵	۰/۶۵	۴/۱۷	۰/۵۲	۴/۱۳	۰/۹۵	۴/۱۳	۰/۹۵
	۴/۲۴	۰/۸۴	۴/۳۲	۰/۸۳	۴/۱۶	۰/۴۷	۴/۱۶	۰/۴۷
ایجاد سازمان‌های دانش‌محور	۴/۳۳	۰/۲۶	۴/۳۸	۰/۲۶	۴/۷۱	۰/۶۴	۴/۷۱	۰/۶۴
	۴/۳۲	۰/۴۷	۴/۶۴	۰/۳۵	۴/۰۱	۰/۵۸	۴/۰۱	۰/۵۸
	۴/۰۳	۰/۹۵	۴/۱۱	۰/۶۵	۴/۶۴	۰/۲۸	۴/۶۴	۰/۲۸
	۴/۲۸	۰/۵۷	۴/۰۹	۰/۴۵	۴/۱۲	۰/۳۳	۴/۱۲	۰/۳۳
آموزش و توسعه منابع انسانی	۴/۳۳	۰/۲۶	۴/۳۸	۰/۲۶	۴/۷۱	۰/۶۴	۴/۷۱	۰/۶۴
	۴/۳۲	۰/۴۷	۴/۶۴	۰/۳۵	۴/۰۱	۰/۵۸	۴/۰۱	۰/۵۸
	۴/۱۵	۰/۶۵	۴/۱۷	۰/۵۲	۴/۱۳	۰/۹۵	۴/۱۳	۰/۹۵
	۴/۲۴	۰/۸۴	۴/۳۲	۰/۸۳	۴/۱۶	۰/۴۷	۴/۱۶	۰/۴۷
سرمایه اجتماعی	۴/۳۳	۰/۲۶	۴/۳۸	۰/۲۶	۴/۷۱	۰/۶۴	۴/۷۱	۰/۶۴
	۴/۳۲	۰/۴۷	۴/۶۴	۰/۳۵	۴/۰۱	۰/۵۸	۴/۰۱	۰/۵۸
	۴/۰۳	۰/۹۵	۴/۱۱	۰/۶۵	۴/۶۴	۰/۲۸	۴/۶۴	۰/۲۸
	۴/۲۸	۰/۵۷	۴/۰۹	۰/۴۵	۴/۱۲	۰/۳۳	۴/۱۲	۰/۳۳
برنامه‌ریزی یکپارچه	۴/۳۳	۰/۲۶	۴/۳۸	۰/۲۶	۴/۷۱	۰/۶۴	۴/۷۱	۰/۶۴
	۴/۳۲	۰/۴۷	۴/۶۴	۰/۳۵	۴/۰۱	۰/۵۸	۴/۰۱	۰/۵۸
	۴/۱۵	۰/۶۵	۴/۱۷	۰/۵۲	۴/۱۳	۰/۹۵	۴/۱۳	۰/۹۵
	۴/۲۴	۰/۸۴	۴/۳۲	۰/۸۳	۴/۱۶	۰/۴۷	۴/۱۶	۰/۴۷
ترکیب جمعیتی	۴/۳۳	۰/۲۶	۴/۳۸	۰/۲۶	۴/۷۱	۰/۶۴	۴/۷۱	۰/۶۴
	۴/۳۲	۰/۴۷	۴/۶۴	۰/۳۵	۴/۰۱	۰/۵۸	۴/۰۱	۰/۵۸
	۴/۰۳	۰/۹۵	۴/۱۱	۰/۶۵	۴/۶۴	۰/۲۸	۴/۶۴	۰/۲۸
	۴/۲۸	۰/۵۷	۴/۰۹	۰/۴۵	۴/۱۲	۰/۳۳	۴/۱۲	۰/۳۳
کیفیت محیطی زیست	۴/۳۳	۰/۲۶	۴/۳۸	۰/۲۶	۴/۷۱	۰/۶۴	۴/۷۱	۰/۶۴
	۴/۳۲	۰/۴۷	۴/۶۴	۰/۳۵	۴/۰۱	۰/۵۸	۴/۰۱	۰/۵۸
	۴/۱۵	۰/۶۵	۴/۱۷	۰/۵۲	۴/۱۳	۰/۹۵	۴/۱۳	۰/۹۵
	۴/۲۴	۰/۸۴	۴/۳۲	۰/۸۳	۴/۱۶	۰/۴۷	۴/۱۶	۰/۴۷

منبع: یافته‌های تحقیق

براساس نتایج سه دوره دلفی، به دلایل زیر بین اعضای پنل اتفاق نظر حاصل شد و می‌توان به تکرار دورها پایان داد؛ چراکه همه میانگین‌ها بازی عدد ۳ است. انحراف معیار پاسخ‌های خبرگان از ۰/۷۴ در دور او به ۰/۴۲ در دور سوم کاهش یافت و ضریب کاندال هم در دور سوم به ۰/۸۰ رسید. همچنین با توجه به اینکه ضریب کاندال در دور سوم نسبت به دور دوم تنها با رشد ناچیز ۰/۰۴۵ افزایش یافته است و میزان اجماع، و اتفاق نظر در دو دور متوالی رشد قابل توجهی را نشان نمی‌دهد، نیاز به تکرار دورهای دیگر دلفی ضرورت ندارد.

الگوریتم تاپسیس

تحلیل و رتبه‌بندی داده‌ها با استفاده از نرم‌افزار تاپسیس انجام و نیز از نرم‌افزار اکسل در تحلیل داده‌ها کمک گرفته شد. مقیاس مورد استفاده در پرسش‌نامه مذکور، طیف پنج‌گزینه‌ای لیکرت بود که هر عامل امکان انتخاب موارد خیلی تأثیرگذار تا محدودی تأثیرگذار، تأثیرگذار، بی‌تأثیر و اهمیت ندارد را دارد که به ترتیب برای هر ۱ امتیاز نمره ۵، ۴، ۳، ۲ و ۱ برای کدگذاری در نظر گرفته شد. جامعه آماری این تحقیق، کارشناسان مدیریت شهری و متخصصان دانشگاهی شهرستان کاشان هستند. تعداد این جامعه به‌طور دقیق در دسترس نیست؛ از این‌رو این جامعه آماری نامحدود فرض می‌شود. پرسش‌نامه راهبردهای مؤثر بر مدیریت شهری با رویکرد عدالت اجتماعی از جنبه‌های مورد اشاره در تحقیق تعیین و در شاخص‌های کلی مورد استفاده قرار می‌گیرد. پس از جمع‌آوری اطلاعات درباره همه گزینه‌ها با توجه به شاخص‌های تعیین‌شده، به‌منظور ارزیابی و انتخاب ارجح‌ترین شاخص توسط زیرگروه‌های مربوط و اولویت‌بندی آن‌ها از معیارهای تصمیم‌گیری با شاخص‌های چندگانه استفاده می‌گردد. از بین روش‌های متعددی که در حوزه تصمیم‌گیری با شاخص‌های چندگانه وجود دارد، روش اولویت‌بندی ترجیحی براساس تشابه به پاسخ ایدئال (تاپسیس) به دلیل مزیت‌هایی که نسبت به روش‌های دیگر دارد، در اولویت است (عسگرپور، ۲۰۱۱، به نقل از اصغرپور، ۱۳۹۷). این الگوریتم مورد گزینش و برای تحقیق انتخاب می‌گردد. همان‌گونه که می‌دانیم معیارهای مختلف دارای وزن‌های مختلف هستند. در این تحقیق برای تعیین وزن هریک از معیارها و شاخص‌ها از الگوریتم آنتروپی به شرح ذیل استفاده می‌گردد.

الگوریتم آنتروپی

در این روش از تحقیق لازم است ابتدا راهبردهای مؤثر بر مدیریت شهری با رویکرد عدالت اجتماعی شناسایی شود و پس از وزن‌دهی با الگوریتم آنتروپی و مشخص کردن وزن‌های تعدیل‌شده (W_j) از الگوریتم آنتروپی استفاده گردد. برای محاسبه وزن n شاخص با داشتن m مشاهده

از هر شاخص، روش آنتروپی به این صورت مورد استفاده قرار می‌گیرد که در آغاز برای مشاهده i از j امین شاخص (O_{ij})، مقدار نرمال‌شده r_{ij} از رابطه زیر محاسبه می‌شود:

$$r_{ij} = \frac{O_{ij}}{\sum_{i=1}^m O_{ij}} ; j = 1, 2, \dots, n$$

حال، آنتروپی شاخص j ام از طریق رابطه ذیل محاسبه می‌شود:

$$E_j = -K \sum_{i=1}^m r_{ij} \ln r_{ij} ; j = 1, \dots, n$$

به طوری که $K=1/\ln m$ است؛ در این صورت وزن شاخص j ام (W_j) از رابطه ذیل به دست می‌آید:

$$W_j = \frac{(1 - E_j)}{\sum_{j=1}^n (1 - E_j)} ; j = 1, 2, \dots, n$$

با داشتن اوزان تمام شاخص‌ها، در مرحله بعد می‌توان با الگوریتم تاپسیس رتبه‌بندی را انجام داد.

این الگوریتم را هوانگ و یون^۳ (۱۹۸۱) مطرح کردند. در این روش m گزینه به وسیله n شاخص مورد ارزیابی قرار می‌گیرد و هر مسئله را می‌توان به عنوان یک سیستم هندسی شامل m نقطه در یک فضای n بعدی در نظر گرفت. این روش بر این ساختار درست شده است که گزینه انتخابی باید کمترین فاصله را با راه‌حل ایدئال مثبت (بهترین حالت ممکن، A_i^+) و بیشترین فاصله را با راه‌حل ایدئال منفی (بدترین حالت ممکن، A_i^-) داشته باشد. با توجه به قوانین فاصله اقلیدسی، فرض بر این است که مطلوبیت هر شاخص به طور یکنواخت بیشترین و یا کمترین است. در واقع الگوریتم تاپسیس یک روش تصمیم‌گیری قوی با استفاده از معیارهای کمی و کیفی برای اولویت‌بندی به وسیله شباهت و نزدیکی به جواب ایدئال است (به نقل از اصغرپور، ۱۳۹۷).

حل مسئله با این روش، مستلزم طی شش گام زیر است:

۱. کمی کردن و بی‌مقیاس‌سازی ماتریس تصمیم (D) برای بی‌مقیاس‌سازی، از بی‌مقیاس‌سازی نورماتریس تصمیم (N) استفاده می‌شود. برای محاسبه ماتریس تصمیم‌گیری نرمال‌شده، از رابطه ذیل استفاده می‌شود:

$$a_j = \sqrt{\sum_{i=1}^m r_{ij}^2} ; \quad n_{ij} = \frac{r_{ij}}{a_j} ; \quad \forall i, j$$

که در این حالت، m تعداد زیرشاخه‌های مؤثر بر راهبردهای مدیریت شهری مبتنی بر عدالت محوری و n از ۱ تا ۱۰ است. همچنین r_{ij} و n_{ij} به ترتیب اعضای ماتریس قبل و بعد از نرمالیزه کردن هستند. به علت حجیم بودن ماتریس نرمالیزه شده از آوردن آن صرف نظر می‌شود.

۲. به دست آوردن ماتریس بی‌مقیاس وزنی (V): ماتریس بی‌مقیاس شده (ND)، ماتریسی است که امتیازات شاخص‌ها در آن بی‌مقیاس و قابل مقایسه است. در ماتریس قطری وزن‌ها ($Wn \times n$) ضرب می‌شود. $V = ND \times Wn \times n$ (ماتریس قطری، ماتریسی می‌باشد که فقط عناصر قطر اصلی آن غیر صفر است. در این ماتریس، شاخص‌های گوناگون به وزن‌های مختلفی تبدیل می‌شوند.

۳. تعیین راه‌حل ایدئال مثبت (V_j+) و راه‌حل ایدئال منفی (V_j-) بردار بهترین مقادیر هر شاخص

ماتریس $V_j+ = V$ و بردار بدترین مقادیر هر شاخص ماتریس $V_j- = V$.

۴. به دست آوردن میزان فاصله هر گزینه تا ایدئال‌های مثبت و منفی:

$$d_i^+ = \sqrt{\sum_{j=1}^n (V_{ij} - V_j^+)^2}, i = 1, 2, \dots, m$$

$$d_i^- = \sqrt{\sum_{j=1}^n (V_{ij} - V_j^-)^2}, i = 1, 2, \dots, m$$

۵. تعیین نزدیکی نسبی (CL^*) یک گزینه به راه‌حل ایدئال.

۶. رتبه‌بندی گزینه‌ها: هر گزینه‌ای که (CL^*) آن بزرگ‌تر باشد، بهتر است.

نتایج مطالعات از این روش راهبردهای مدیریت شهری مبتنی بر عدالت محوری را از جنبه‌های مختلف ساختار و تشکیلات، توزیع منابع و درآمد، مسئولیت‌پذیری و پاسخ‌گویی، چابک‌سازی سازمان شهرداری و محرک‌های توسعه پایدار شهری با توجه به ارجحیت مربوطه اولویت‌بندی و رتبه می‌کند.

نتایج

این پژوهش با استفاده از الگوریتم و روش‌هایی که در بخش مواد و روش‌ها به آن‌ها اشاره شد و نیز نتایجی که به دست آمد، با هدف بررسی تحلیل و رتبه‌بندی راهبردهای مدیریت شهری مبتنی بر عدالت محوری انجام شده است. در جامعه آماری، ۲۵ درصد افراد دارای مدرک تحصیلی کارشناسی، ۴۵ درصد دارای مدرک کارشناسی ارشد و ۳۰ درصد دارای مدرک دکتری بودند. در این تحقیق ۸۰ درصد مرد و بقیه زن بودند. مدل مفهومی پژوهش دربرگیرنده پنج شاخص اصلی و ۲۵ زیرشاخص بود.

شناسایی و اولویت‌بندی راهبردهای توسعه مدیریت شهری...، مرتضی والی‌زاده و همکاران

جدول ۳: ماتریس تصمیم‌گیری راهبردهای مدیریت شهری مبتنی بر عدالت محوری

X10	X9	X8	X7	X6	X5	X4	X3	X2	X1	زیرشاخص‌ها
۴/۶۰۰	۳/۸۳۰	۲/۵۰۰	۴/۱۶۰	۴/۰۰۰	۴/۱۶۰	۴/۱۶۰	۳/۸۰۰	۳/۸۳۰	۳/۶۶۰	ساختار مدیریت شهری
۳/۱۶۰	۲/۵۰۰	۴/۶۰۰	۳/۳۳۰	۴/۰۰۰	۳/۸۳۰	۳/۰۰۰	۳/۶۶۹۰	۲/۵۰۰	۲/۶۶۰	تشکیلات دموکراتیک
۳/۵۰۰	۴/۰۰۰	۳/۱۶۰	۳/۸۳۰	۳/۶۶۰	۴/۳۳۰	۳/۵۰۰	۳/۸۳۰	۴/۰۰۰	۳/۱۶۰	تمرکززدایی حکومت مرکزی
۳/۸۳۰	۴/۱۶۰	۳/۵۰۰	۲/۵۰۰	۴/۱۶۰	۳/۸۳۰	۲/۵۰۰	۴/۲۰۰	۴/۱۶۰	۲/۵۰۰	اجرای مدیریت واحد شهری
۲/۳۳۰	۲/۶۶۰	۳/۸۳۰	۳/۸۳۰	۴/۱۶۰	۳/۸۳۰	۳/۶۶۰	۳/۸۰۰	۲/۶۶۰	۲/۳۳۰	چابک‌سازی سازمان در شهرداری‌ها
۳/۵۰۰	۳/۸۳۰	۲/۳۳۰	۳/۶۶۰	۳/۳۳۰	۲/۳۳۰	۲/۵۰۰	۳/۸۰۰	۳/۸۰۰	۳/۶۶۰	توزیع برابر امکانات و خدمات
۳/۸۳۰	۴/۱۶۰	۱/۵۵۰	۲/۶۶۰	۳/۸۳۰	۱/۵۵۰	۴/۶۰۰	۴/۰۶۰	۳/۸۳۰	۴/۰۰۰	توزیع برابر فرصت‌ها
۲/۳۳۰	۳/۸۳۰	۲/۶۶۰	۳/۱۶۰	۲/۵۰۰	۳/۸۳۰	۳/۱۶۰	۴/۱۶۰	۳/۸۳۰	۴/۰۰۰	برقراری عدالت مرادفات با شهروندان
۳/۱۶۰	۴/۳۳۰	۳/۶۶۰	۲/۵۰۰	۳/۸۳۰	۴/۳۳۰	۳/۵۰۰	۳/۳۳۰	۳/۶۶۰	۳/۶۶۰	عدالت فضایی شهر و شهرسازی
۴/۵۰۰	۳/۸۳۰	۴/۱۶۰	۲/۳۳۰	۳/۶۶۰	۳/۸۳۰	۳/۸۳۰	۳/۸۳۰	۳/۶۶۰	۴/۱۶۰	تخصیص عدالت خدمات شهری
۳/۵۰۰	۳/۸۳۰	۳/۸۳۰	۴/۱۶۰	۲/۶۶۰	۳/۸۳۰	۲/۳۳۰	۲/۵۰۰	۴/۲۰۰	۳/۸۳۰	اجرای تعهدات شهرداری به شهروندان
۳/۸۳۰	۳/۸۳۰	۴/۳۳۰	۲/۶۶۰	۴/۱۶۰	۳/۸۳۰	۳/۱۶۰	۳/۸۳۰	۴/۱۶۰	۴/۳۳۰	شناخت نیازهای شهروندان
۴/۲۰۰	۲/۵۰۰	۳/۸۳۰	۳/۸۰۰	۴/۱۶۰	۴/۳۳۰	۴/۵۰۰	۴/۱۶۰	۴/۵۰۰	۳/۸۳۰	شفافیت قراردادهای
۳/۸۰۰	۲/۸۳۰	۳/۸۳۰	۳/۸۳۰	۳/۸۳۰	۲/۲۵۰	۴/۳۳۰	۳/۸۳۰	۳/۶۶۰	۳/۸۳۰	مساوات و برابری در ارائه خدمات
۳/۸۰۰	۳/۳۳۰		۳/۸۳۰	۴/۳۳۰	۲/۴۷۰	۳/۰۰۰	۳/۸۳۰	۳/۰۰۰	۳/۵۰۰	تلاش برای کارآمدی منابع
۲/۵۰۰	۲/۶۶۰	۳/۸۳۰	۳/۶۶۰	۴/۱۶۰	۳/۶۶۰	۳/۸۳۰	۳/۶۶۰	۳/۸۳۰	۳/۸۳۰	شایسته‌گزینی یا لیاقت‌مندی در انجام وظیفه
۲/۸۳۰	۱/۵۵۰	۴/۱۶۰	۳/۶۶۰	۳/۸۳۰	۲/۶۶۰	۳/۶۶۰	۴/۱۶۰	۲/۵۰۰	۴/۲۰۰	ایجاد توازن بین منابع و توزیع
۳/۳۳۰	۳/۶۶۰	۳/۸۳۰	۴/۲۰۰	۴/۳۳۰	۳/۱۶۰	۲/۶۶۰	۳/۸۳۰	۲/۸۳۰	۳/۸۰۰	اصلاح ساختار سازمانی
۲/۶۶۰	۴/۱۶۰	۳/۸۳۰	۲/۲۰۰	۳/۸۳۰	۲/۵۰۰	۳/۸۳۰	۴/۳۳۰	۳/۳۳۰	۳/۸۰۰	پرورش افرادی توانمند و چندمهارته
۴/۱۶۰	۳/۸۳۰	۳/۸۳۰	۴/۲۰۰	۳/۸۳۰	۲/۳۳۰	۴/۲۰۰	۳/۸۳۰	۲/۵۰۰	۴/۰۶۰	ایجاد سازمان‌های دانش‌محور
۳/۳۳۰	۴/۳۳۰	۴/۱۶۰	۳/۸۰۰	۲/۵۰۰	۳/۶۶۰	۳/۸۰۰	۴/۱۶۰	۳/۸۳۰	۳/۸۳۰	آموزش و توسعه منابع انسانی
۳/۸۳۰	۴/۱۶۰	۳/۸۳۰	۳/۸۰۰	۲/۸۳۰	۴/۰۰۰	۳/۸۰۰	۳/۳۳۰	۳/۶۶۰	۴/۳۳۰	سرمایه اجتماعی
۲/۵۰۰	۳/۸۳۰	۳/۸۳۰	۴/۰۶۰	۳/۳۳۰	۳/۶۶۰	۴/۰۶۰	۳/۸۳۰	۲/۶۶۰	۳/۸۳۰	برنامه‌ریزی یکپارچه
۳/۸۳۰	۴/۳۳۰	۳/۸۳۰	۴/۲۰۰	۲/۶۶۰	۲/۶۶۰	۴/۱۶۰	۲/۵۰۰	۲/۵۰۰	۳/۸۳۰	ترکیب جمعیتی
۴/۱۶۰	۴/۱۶۰	۴/۱۶۰	۳/۸۰۰	۳/۵۰۰	۳/۱۶۰	۳/۳۳۰	۳/۸۳۰	۳/۸۳۰	۳/۸۳۰	کیفیت محیطی زیست

منبع: یافته‌های تحقیق

10.22052/KASHAN.2025.254649.1112

در ابتدا با استفاده از الگوریتم آنتروپی، وزن هریک از شاخص‌ها تعیین و با مشخص شدن وزن‌های تعدیل‌شده، براساس الگوریتم روش تاپسیس رتبه‌بندی شدند. طبق الگوریتم (۱) نخست باید ماتریس تصمیم‌گیری را انجام دهیم. با توجه به حجم بودن محاسبات الگوریتم ماتریس تصمیم‌گیری، از توضیح بیشتر آن صرف‌نظر شده است. نتایج حاصل پژوهش از به‌کارگیری الگوریتم تاپسیس در شناسایی و اولویت‌بندی راهبردهای مدیریت شهری مبتنی بر عدالت‌محوری در ماتریس تصمیم‌گیری ذیل و در جدول ۲ درج شده است. مقادیر X_1 تا X_{10} نشان‌دهنده تعداد مدیران و کارشناسان مدیریت شهری است که با تکمیل پرسش‌نامه، برای رسیدن به نتایج تحقیق یاری رساندند و به‌صورت تصادفی در قالب ده دسته شش‌تایی طبقه‌بندی شدند. اعداد داخل جدول ۲ بیان‌کننده میانگین پاسخ‌دهندگان در هر ستون جدول، براساس طیف لیکرت (میانگین اعداد ۱ تا ۵) است. الگوریتم روش تاپسیس هر دو فاصله‌گزینه از راه‌حل ایدئال مثبت و راه‌حل ایدئال منفی را هم‌زمان به‌وسیله گرفتن نزدیکی نسبی به راه‌حل ایدئال بررسی می‌کند؛ یعنی گزینه انتخابی باید دارای کمترین فاصله از راه‌حل ممکن باشد و درعین حال دورترین فاصله از راه‌حل ایدئال منفی را نیز داشته باشد. بعد از تشکیل ماتریس تصمیم، با استفاده از الگوریتم تاپسیس ماتریس تصمیم نرمال‌شده را ایجاد می‌کنیم که به‌صورت جدول ۳ درمی‌آید؛ یعنی با به کار بردن ماتریس قطری، ماتریس بی‌مقیاس‌شده وزنی (V) به دست می‌آید. هدف از ایجاد ماتریس نرمال، بی‌مقیاس کردن شاخص‌هاست. با توجه به زیاد بودن محاسبات ماتریس نرمالیزه‌شده، از آوردن ادامه روش محاسبات آن صرف‌نظر می‌گردد که در آن معیارهای مختلف دارای وزن‌های گوناگون هستند. نتایج در جدول ۴ نشان داده شده است. با توجه به حجم محاسبات حتی‌المقدور سعی شده جدول‌ها به‌صورت کلی و پشت‌سرهم آورده شود.

جدول ۴: ماتریس نرمالیزه‌شده راهبردهای مدیریت شهری مبتنی بر عدالت‌محوری

X10	X9	X8	X7	X6	X5	X4	X3	X2	X1	زیرشاخص‌ها
۰/۰۴۴۱	۰/۰۲۵۸	۰/۰۴۱۲	۰/۰۶۵۶	۰/۰۳۵۷	۰/۰۳۴۲	۰/۰۳۶۷	۰/۰۵۵۴	۰/۰۲۵۴	۰/۰۵۳۸	ساختار مدیریت شهری
۰/۰۳۶۹	۰/۰۴۶۳	۰/۰۴۹۱	۰/۰۳۵۷	۰/۰۵۹۱	۰/۰۳۶۹	۰/۰۴۱۴	۰/۰۶۱۵	۰/۰۳۶۹	۰/۰۳۹۱	تشکیلات دموکراتیک
۰/۰۵۲۱	۰/۰۷۴۱	۰/۰۳۱۵	۰/۰۵۹۱	۰/۰۵۲۱	۰/۰۴۷۸	۰/۰۴۶۸	۰/۰۲۴۱	۰/۰۴۷۴	۰/۰۴۶۴	تمرکززدایی حکومت مرکزی
۰/۰۶۱۹	۰/۰۴۱۲	۰/۰۵۱۰	۰/۰۵۲۱	۰/۰۶۳۱	۰/۰۵۶۸	۰/۰۴۴۱	۰/۰۳۶۱	۰/۰۵۴۷	۰/۰۳۶۷	اجرای مدیریت واحد شهری
۰/۰۳۶۷	۰/۰۴۴۱	۰/۰۶۵۶	۰/۰۴۱۴	۰/۰۲۵۷	۰/۰۵۵۸	۰/۰۳۶۷	۰/۰۶۰۲	۰/۰۲۵۸	۰/۰۳۴۲	چابک‌سازی سازمان در شهرداری‌ها
۰/۰۴۱۴	۰/۰۳۶۹	۰/۰۳۵۷	۰/۰۴۶۸	۰/۰۳۵۷	۰/۰۳۴۱	۰/۰۴۱۴	۰/۰۳۶۹	۰/۰۴۶۳	۰/۰۳۶۹	توزیع برابر امکانات و خدمات

شناسایی و اولویت‌بندی راهبردهای توسعه مدیریت شهری...، مرتضی والی‌زاده و همکاران

10.22052/KASHAN.2025.254649.1112

X10	X9	X8	X7	X6	X5	X4	X3	X2	X1	زیرشاخص‌ها
۰/۰۴۶۸	۰/۰۵۲۱	۰/۰۵۹۱	۰/۰۶۱۹	۰/۰۴۱۲	۰/۰۳۴۲	۰/۰۴۶۸	۰/۰۵۴۱	۰/۰۷۴۱	۰/۰۴۷۸	توزیع برابر فرصت‌ها
۰/۰۴۴۱	۰/۰۶۱۹	۰/۰۵۲۱	۰/۰۳۴۲	۰/۰۴۹۱		۰/۰۶۵۶	۰/۰۵۲۲	۰/۰۴۱۲	۰/۰۵۶۸	برقراری عادلانه مرادوات با شهروندان
۰/۰۵۳۴	۰/۰۳۶۷	۰/۰۶۵۶	۰/۰۳۶۹	۰/۰۳۱۵	۰/۰۵۲۲	۰/۰۳۵۷	۰/۰۵۶۴	۰/۰۴۹۱	۰/۰۵۵۸	عدالت فضایی شهر و شهرسازی
۰/۰۶۱۹	۰/۰۴۱۴	۰/۰۳۵۴	۰/۰۴۷۸	۰/۰۵۱۰	۰/۰۵۶۴	۰/۰۵۹۱	۰/۰۷۱۴	۰/۰۳۱۵	۰/۰۳۴۱	تخصیص عادلانه خدمات شهری
۰/۰۳۶۷	۰/۰۴۶۸	۰/۰۵۶۵	۰/۰۵۶۸	۰/۰۴۱۲	۰/۰۷۱۴	۰/۰۵۲۱	۰/۰۴۷۳	۰/۰۵۱۰	۰/۰۵۶۹	اجرای تعهدات شهرداری به شهروندان
۰/۰۴۱۴	۰/۰۲۵۷	۰/۰۲۴۸	۰/۰۵۵۸	۰/۰۶۲۳	۰/۰۵۲۲	۰/۰۶۵۶	۰/۰۶۵۶	۰/۰۶۳۱	۰/۰۶۱۵	شناخت نیازهای شهروندان
۰/۰۴۶۸	۰/۰۳۳۶	۰/۰۶۱۹	۰/۰۳۴۱	۰/۰۳۶۸	۰/۰۵۶۴	۰/۰۳۵۷	۰/۰۳۵۷	۰/۰۲۵۷	۰/۰۲۵۴	شفافیت قراردادهای مساوات و برابری در ارائه خدمات
۰/۰۶۱۹	۰/۰۴۱۰	۰/۰۳۶۷	۰/۰۳۴۲	۰/۰۵۶۸	۰/۰۷۱۴	۰/۰۵۹۱	۰/۰۵۹۱	۰/۰۳۳۶	۰/۰۴۴۱	تلاش برای کارآمدی منابع شایسته‌گزینی یا لیاقت‌مندی در انجام وظیفه
۰/۰۵۶۴	۰/۰۴۱۴	۰/۰۴۱۴	۰/۰۵۹۱	۰/۰۵۵۸	۰/۰۳۳۸	۰/۰۵۲۱	۰/۰۵۲۱	۰/۰۴۱۰	۰/۰۳۶۱	ایجاد توازن بین منابع و توزیع اصلاح ساختار سازمانی
۰/۰۷۱۴	۰/۰۲۵۷	۰/۰۴۶۸	۰/۰۵۲۱	۰/۰۳۴۱	۰/۰۶۳۲	۰/۰۶۳۱	۰/۰۶۵۶	۰/۰۴۱۴	۰/۰۳۶۷	پرورش افرادی توانمند و چندمهارته
۰/۰۴۷۳	۰/۰۴۶۲	۰/۰۶۱۹	۰/۰۶۵۶	۰/۰۵۶۹	۰/۰۲۵۸	۰/۰۲۵۷	۰/۰۳۵۷	۰/۰۴۶۸	۰/۰۴۱۴	ایجاد سازمان‌های دانش‌محور
۰/۰۶۵۶	۰/۰۷۴۵	۰/۰۶۲۶	۰/۰۵۷۴	۰/۰۶۱۵	۰/۰۳۲۱	۰/۰۳۳۶	۰/۰۶۶۷	۰/۰۶۱۹	۰/۰۴۶۸	آموزش و توسعه منابع انسانی
۰/۰۵۹۵	۰/۰۶۱۹	۰/۰۲۵۸	۰/۰۶۵۶	۰/۰۲۵۴	۰/۰۳۶۷	۰/۰۴۴۱	۰/۰۴۲۸	۰/۰۴۱۴	۰/۰۴۴۱	سرمایه اجتماعی برنامه‌ریزی یکپارچه
۰/۰۴۵۱	۰/۰۳۶۷	۰/۰۴۶۳	۰/۰۳۵۷	۰/۰۵۶۸	۰/۰۴۱۴	۰/۰۳۶۹	۰/۰۶۵۶	۰/۰۴۶۸	۰/۰۳۶۷	ترکیب جمعیتی
۰/۰۳۵۴	۰/۰۴۱۴	۰/۰۷۴۱	۰/۰۵۹۱	۰/۰۵۵۸	۰/۰۴۶۸	۰/۰۵۲۱	۰/۰۳۵۷	۰/۰۴۲۱	۰/۰۶۳۱	کیفیت محیطی زیست
۰/۰۵۶۵	۰/۰۴۶۸	۰/۰۴۱۲	۰/۰۵۲۱	۰/۰۳۴۱	۰/۰۴۴۱	۰/۰۶۱۹	۰/۰۵۹۱	۰/۰۴۱۴	۰/۰۲۵۷	
۰/۰۲۴۸	۰/۰۶۱۹	۰/۰۲۵۸	۰/۰۶۵۶	۰/۰۵۶۹	۰/۰۳۶۷	۰/۰۳۶۷	۰/۰۵۲۱	۰/۰۵۹۵	۰/۰۳۳۶	
۰/۰۶۶۵	۰/۰۳۶۷	۰/۰۴۶۳	۰/۰۳۵۷	۰/۰۶۱۵	۰/۰۴۱۴	۰/۰۴۱۴	۰/۰۶۵۶	۰/۰۶۱۹	۰/۰۴۱۰	
۰/۰۴۱۲	۰/۰۴۱۴	۰/۰۷۴۱	۰/۰۵۹۱	۰/۰۲۵۴	۰/۰۴۶۸	۰/۰۴۶۸	۰/۰۳۵۷	۰/۰۴۱۴	۰/۰۶۳۱	

منبع: یافته‌های تحقیق

جدول ۵: ضریب وزنی شاخص‌ها با الگوریتم آنتروپی

شاخص‌ها	X1	X2	X3	X4	X5	X6	X7	X8	X9	X10
ساختار و تشکیلات	۰/۰۹۵۴	۰/۱۷۶۸	۰/۱۱۶۲	۰/۰۴۱۹	۰/۰۹۱۰	۰/۰۶۵۴	۰/۰۸۰۴	۰/۲۲۹۹	۰/۰۵۲۹	۰/۱۳۲۴
توزیع منابع و درآمد	۰/۰۱۵۰	۰/۰۰۲۴	۰/۰۱۹۷	۰/۰۱۴۷	۰/۲۰۰۷	۰/۰۶۳۰	۰/۰۷۷۴	۰/۲۵۷۲	۰/۰۵۵۲	۰/۰۸۸۵
مسئولیت‌پذیری و پاسخ‌گویی	۰/۰۲۴۲	۰/۰۹۸۶	۰/۰۲۶۶	۰/۰۳۲۱	۰/۰۹۵۲	۰/۰۵۲۰	۰/۰۸۱۵	۰/۰۸۰۸	۰/۱۲۰۶	۰/۰۲۴۲
چابک‌سازی سازمان شهرداری	۰/۲۳۳۸	۰/۰۷۵۷	۰/۰۱۷۰	۰/۰۵۵۷	۰/۰۶۴۲	۰/۱۷۵۲	۰/۰۲۶۱	۰/۰۴۱۲	۰/۰۳۳۵	۰/۰۳۶۲
محرك‌های توسعه پایدار شهری	۰/۲۳۳۸	۰/۰۷۵۷	۰/۰۱۷۰	۰/۰۵۵۷	۰/۰۶۴۲	۰/۱۷۵۲	۰/۰۲۶۱	۰/۰۴۱۲	۰/۰۳۳۵	۰/۰۳۶۲

منبع: یافته‌های تحقیق

جدول ۶: مجموعه نقاط ایدئال مثبت، منفی، ضریب نزدیکی و رتبه‌بندی نهایی

رتبه	CLI	Di ⁻	Di ⁺	زیرشاخص	شاخص
۲	۰/۸۳۵۴	۰/۰۱۷۳	۰/۰۸۸۱	ساختار مدیریت شهری	ساختار و تشکیلات
۳	۰/۴۶۱۳	۰/۰۶۲۶	۰/۰۵۳۶	اجرای مدیریت واحد شهری	
۱	۰/۸۵۲۳	۰/۰۱۶۷	۰/۰۹۶۴	تمرکززدایی حکومت مرکزی	
۵	۰/۲۸۷۰	۰/۰۹۴۶	۰/۰۳۸۱	تشکیلات دموکراتیک	
۴	۰/۴۰۸۰	۰/۰۶۴۸	۰/۰۴۶۴	چابک‌سازی سازمان در شهرداری‌ها	
۵	۰/۳۰۸۹	۰/۰۹۳۸	۰/۰۴۱۹	عدالت فضایی شهر و شهرسازی	توزیع منابع و درآمد
۱	۰/۶۱۹۷	۰/۰۴۸۸	۰/۰۷۹۶	توزیع برابر فرصت‌ها	
۴	۰/۳۳۲۵	۰/۰۸۶۶	۰/۰۴۳۱	برقراری عادلانه مرادبات با شهروندان	
۲	۰/۵۷۴۸	۰/۰۵۹۷	۰/۰۸۰۷	توزیع برابر امکانات و خدمات	
۳	۰/۳۸۰۷	۰/۰۸۱۰	۰/۰۴۹۸	تخصیص عادلانه خدمات شهری	
۵	۰/۱۳۲۸	۰/۰۸۷۹	۰/۰۱۳۵	اجرای تعهدات شهرداری به شهروندان	مسئولیت‌پذیری و پاسخ‌گویی
۴	۰/۴۵۹۹	۰/۰۵۰۴	۰/۰۴۲۹	شناخت نیازهای شهروندان و اهتمام برای رفع	
۱	۰/۸۵۶۸	۰/۰۱۴۴	۰/۰۸۶۵	شفافیت قراردادهای	
۲	۰/۸۲۲۸	۰/۰۱۷۲	۰/۰۸۰۰	مساوات و برابری در ارائه خدمات	
۳	۰/۴۶۱۰	۰/۰۴۵۳	۰/۰۴۶۵	تلاش برای کارآمدی منابع	
۵	۰/۲۶۹۲	۰/۰۸۹۰	۰/۰۳۲۵	اصلاح ساختار سازمانی	چابک‌سازی سازمان شهرداری
۳	۰/۳۵۷۷	۰/۰۹۹۶	۰/۰۵۵۵	ایجاد توازن بین منابع و توزیع	
۴	۰/۳۵۵۳	۰/۰۷۷۵	۰/۰۴۲۷	شایسته‌گزینی یا لیاقت‌مندی در انجام وظیفه	
۲	۰/۵۰۲۵	۰/۰۶۹۰	۰/۰۶۹۷	پرورش افرادی توانمند و چندمهارته	
۱	۰/۷۸۴۵	۰/۰۲۸۶	۰/۱۰۴۱	ایجاد سازمان‌های دانش‌محور	
۴	۰/۵۲۷۳	۰/۰۳۱۲	۰/۰۳۴۸	آموزش و توسعه منابع انسانی	محرك‌های توسعه پایدار شهری
۳	۰/۶۴۷۸	۰/۰۲۰۲	۰/۰۳۸۹	سرمایه اجتماعی	
۱	۰/۷۳۴۴	۰/۰۱۶۱	۰/۰۴۴۴	برنامه‌ریزی یکپارچه	
۲	۰/۶۵۹۷	۰/۰۲۲۲	۰/۰۴۳۰	ترکیب جمعیتی	
۵	۰/۳۷۶۲	۰/۰۴۴۳	۰/۰۲۶۷	کیفیت محیطی زیست	

منبع: یافته‌های تحقیق

در مرحله بعد، مجموعه نقاط ایدئال مثبت و منفی $di+$ و $di-$ به دست خواهد آمد. نقاط ایدئال مثبت و منفی، فاصله از ایدئال‌های مثبت و منفی را نشان می‌دهند. بنابراین، هرچه فاصله شاخص‌ها از ایدئال مثبت کمتر و از ایدئال منفی بیشتر باشد، از اولویت بالاتری برخوردار خواهند بود؛ در نهایت ضریب نزدیکی (CLi^*) که بیانگر درجه اهمیت شاخص‌هاست محاسبه می‌گردد. مجموعه نقاط ایدئال مثبت، منفی، ضریب نزدیکی و رتبه‌بندی نهایی متغیرها در جدول ۵ آورده شده است. از سوی دیگر با مطالعه نتایج تحقیق در جدول ۵ ملاحظه می‌شود که عدد ۱ در ستون رتبه به‌عنوان زیرشاخص اولویت نخست در هر شاخص محسوب می‌شود؛ به‌طوری‌که زیرشاخص‌های تمرکززدایی حکومت مرکزی، توزیع برابر فرصت‌ها، شفافیت قراردادها، ایجاد سازمان‌های دانش‌محور و برنامه‌ریزی یکپارچه بیشترین اجزای تأثیرگذاری و رتبه‌های نخست پژوهش را کسب کردند. تشکیلات دموکراتیک، عدالت فضایی شهر و شهرسازی، اجرای تعهدات شهرداری به شهروندان، اصلاح ساختار سازمانی و کیفیت محیطی زیست به‌ترتیب عواملی هستند که کمترین تأثیر را بر راهبردهای مدیریت شهری مبتنی بر عدالت‌محوری دارند. با توجه به مطالب ذکرشده این عوامل می‌تواند در مدیریت شهری مبتنی بر عدالت‌محوری نقش مهم داشته باشد.

۷. بحث و نتیجه‌گیری

پژوهش حاضر با هدف شناسایی و اولویت‌بندی راهبردهای مدیریت شهری مبتنی بر عدالت‌محوری در شهر کاشان انجام شد؛ به‌نحوی‌که در بخش اول با مرور ادبیات پژوهش و در بخش دوم با روش دلفی سه‌مرحله‌ای راهبردهای مدیریت شهری مبتنی بر عدالت‌محوری شناسایی گردید. سپس با استفاده از الگوریتم تاپسیس نسبت به اولویت‌بندی راهبردهای احصاشده اقدام گردید. زیرشاخص‌های تمرکززدایی حکومت مرکزی، توزیع برابر فرصت‌ها، شفافیت قراردادها، ایجاد سازمان‌های دانش‌محور و برنامه‌ریزی یکپارچه بیشترین اجزای تأثیرگذاری و رتبه‌های نخست پژوهش را کسب کردند. تشکیلات دموکراتیک، عدالت فضایی شهر و شهرسازی، اجرای تعهدات شهرداری به شهروندان، اصلاح ساختار سازمانی و کیفیت محیطی زیست به‌ترتیب عواملی هستند که کمترین تأثیر را بر راهبردهای مدیریت شهری مبتنی بر عدالت‌محوری دارند. با توجه به مطالب ذکرشده این عوامل می‌تواند در مدیریت شهری مبتنی بر عدالت‌محوری نقش مهم داشته باشد. نتایج تحقیق نشان داد عوامل راهبردی مؤثر بر مدیریت شهری مبتنی بر عدالت اجتماعی در شهرداری کاشان عبارت است از: اصلاح ساختار سازمانی، مقابله با فساد اداری، به‌کارگیری عدالت جنسیتی، به‌کارگیری راه‌های ارتقای سطح رفاه اجتماعی، به‌کارگیری راهکارهای مشروعیت مدیریت شهری،

ارتقای دیپلماسی شهری، جذب، بازتوزیع و بهره‌وری منابع انسانی، توزیع عادلانه ثروت، طراحی و بازآفرینی شهری و ایجاد شهر خلاق، کارآفرینی و هوشمندی و پاسخ‌گویی. نتایج به‌دست‌آمده با مطالعات اسکندری و همکاران (۱۴۰۰)، کمان‌رودی و همکاران (۱۴۰۰)، رجیبی و همکاران (۱۳۹۹)، الماسی و همکاران (۱۳۹۸)، یغفوری و همکاران (۱۳۹۶) همخوانی دارد.

در تبیین این نتایج که راهبردهای لازم برای بهبود سطح مدیریت شهری با رویکرد عدالت‌محوری نیازمند آنیم تا راهبردهای مختلفی را مورد توجه قرار دهیم. راهبردهایی که بتواند کارایی و اثربخشی مدیریت شهری را بهبود ببخشد. راهبردهایی همچون اصلاح ساختار سازمانی مدیریت شهری که امروزه بیش از هر زمان دیگری مورد انتظار است. به نظر می‌رسد برای رسیدن به این اهداف، مدیریت منابع انسانی کارآمد و مؤثر، برای مدیریت شهری بسیار اهمیت دارد که اهمیت ساختار سازمانی را دوچندان می‌سازد. این باید بخشی جدایی‌ناپذیر از فرهنگ سازمانی باشد و باید به هسته کسب‌وکار مرتبط باشد؛ چراکه برای هماهنگی مناسب کار و جریان وظایف و مسئولیت‌ها، درک اهمیت ساختار سازمانی در مدیریت شهری بسیار مهم است. همچنین اهمیت حیاتی این چارچوب خاص به‌عنوان بخشی جدایی‌ناپذیر از کل فرهنگ سازمانی و محیط کار قابل توجه است، زیرا این امر منافع مختلف مانند افزایش سطح بهره‌وری و کارایی کارکنان را به ارمغان می‌آورد. به‌کارگیری عدالت جنسیتی، یکی دیگر از راهبردهایی است که می‌تواند نقش مهمی در توسعه مدیریت شهری عدالت‌محور باشد؛ چراکه تمامی انسان‌ها بدون هیچ‌گونه تمایزی از حق برابری در برابر قانون برخوردارند و نباید در هیچ زمینه با یکدیگر تبعیض داشته باشند و بر این پایه برابری و رهایی از تبعیض از زمره اصول پایه‌ای قانون‌های بین‌المللی حقوق بشر به شمار می‌رود. اصلی‌ترین هدف عدالت جنسیتی دستیابی به عدالت میان زنان و مردان برای تضمین رسیدن به توسعه پایدار محسوب می‌شود. این مقوله اگرچه در نهادهای حقوقی و اجتماعی موضوعی تازه قلمداد می‌شود و در عرصه تئوریک بسیار مورد توجه قرار گرفته، در حوزه‌های اجرایی آن، به‌سبب اختلاط در فرهنگ‌ها و پالایش نکردن مبانی آن، با چالش‌هایی روبه‌رو بوده که نیازمند تبیینی درست در عرصه گرایش‌ها و نگرش‌های متکی بر فرهنگ بومی و اسلامی است؛ به‌ویژه آنکه استحکام نهاد خانواده از اساسی‌ترین اهداف قانون‌گذار اسلامی محسوب می‌شود. رویارویی با تبعیض جنسیتی و تلاش برای تحقق برابری میان زنان و مردان در عرصه‌های مختلف فردی، خانوادگی و اجتماعی، در دستور کار بسیاری از نهادهای سازمان ملل متحد قرار دارد که به‌طور مستقیم و غیرمستقیم به این موضوع می‌پردازند. ضمن اینکه به‌کارگیری راه‌های ارتقای سطح رفاه

اجتماعی نیز می‌تواند شهروندان را در سطح رفاهی بالاتری قرار دهد؛ چراکه رفاه و تأمین اجتماعی به‌عنوان یکی از ابزارهای اصلی توسعه و پیشرفت اقتصادی و اجتماعی مطرح می‌شود. بنابراین دامنه آن از اقدامات و نیت خیرخواهانه فردی فراتر رفته است و به‌عنوان حق فردی در کشور مطرح می‌شود؛ در نتیجه تکلیفی الزامی برای دولت‌ها ایجاد می‌کند و به‌این ترتیب مقوله تأمین اجتماعی وارد نظام‌های دولتی و عمومی کشورها می‌شود.

با توجه به یافته‌های تحقیق و راهبردهای مطروحه در این تحقیق، موارد زیر برای توصیه مدیریت شهری عدالت‌محور در کاشان سفارش می‌شود:

≠ با توجه به اهمیت بالای فرهنگ در شهر خلاق، برنامه‌ریزان شهری باید رویکردی فرهنگی در برنامه‌ریزی‌هایشان داشته باشند و از منابع فرهنگی شهر برای توسعه آن استفاده کنند.

≠ ایجاد شورایی در محله‌های کاشان برای مشارکت در سطح خرد؛

≠ ارزش و اعتبار قائل شدن به نظرات و خواسته‌های ساکنان؛

≠ به‌کارگیری راهکارهای ارتقای سطح رفاه شهری و کیفیت زندگی شهری در کاشان؛

≠ استفاده از تجربه و کارایی ریش‌سفیدان در ایجاد انسجام محلی؛

≠ پذیرش تصمیمات صحیح شهری توسط شهروندان؛

≠ دوام و بقای عدالت جنسی در کل شهر و محلات؛

≠ ایجاد حس تعلق به مکان زندگی؛

≠ اصلاح ساختار سازمانی بر مبنای حکمرانی مردم‌سالار؛

≠ به‌کارگیری عدالت جنسیتی؛

≠ به‌کارگیری راهکارهای ارتقای سطح مشروعیت مدیریت شهری؛

≠ جذب، بازتوزیع و ارتقای بهره‌وری منابع منطقه کاشان؛

≠ توزیع عادلانه ثروت و امکانات شهری؛

≠ ایجاد نهادها و سازمان‌های غیردولتی و استفاده از این نهادهای مردمی در حل مسائل و

مشکلات شهر؛

≠ گسترش شبکه‌های اطلاع‌رسانی و سامانه‌های ارتباطی برای ارائه نظرات و پیشنهادات

شهروندان به مدیران شهری؛

- ≠ التزام عملی هرچه بیشتر مدیران و مسئولان مدیریت شهری به پاسخ‌گو بودن در مقابل شهروندان و داشتن عملکرد شفاف؛
- ≠ پیوند بیشتر انجمن‌های شهری به‌ویژه شورای شهر با شهروندان از راه افزایش برگزاری نشست‌ها، گردهمایی‌ها و سمینارها و بهره گرفتن از دیدگاه‌های شهروندان در تنظیم آیین‌نامه؛
- ≠ ارتقای سطح مشارکت شهروندان در امور عمومی و مدیریت شهری از طریق نهادینه‌سازی فرهنگ مدیریت محله و شورایی‌ها؛
- ≠ اشاعه فرهنگ پاسخ‌گویی در برابر شهروندان و افزایش روحیه انتقادپذیری در تمامی سطوح سازمانی؛
- ≠ نهادینه‌سازی فرهنگ رفتار توأم با احترام با شهروندان و کارکنان و تکریم آنان به‌عنوان سرمایه‌های اصلی مدیریت شهری؛
- ≠ ایجاد تحول اساسی و بنیادی در نظام برنامه‌ریزی، مدیریتی و اجرایی امور شهر به‌گونه‌ای که زمینه برای هماهنگی سازمان‌های متعدد دخیل در شهر فراهم شود؛
- ≠ تلاش و فعالیت وسیع در زمینه آموزش شهروندان کاشانی و ارتقای فرهنگ شهرنشینی و اصول شهروندمداری و تغییر دیدگاه و باور شهروندان از تماشاچی به ناظر و مشارکتی امور شهر؛
- ≠ تلاش در جهت ارتقای فرهنگ مشارکت‌جویی در مدیران و مسئولان و ارتقای فرهنگ مشارکت‌پذیری برای شهروندان؛
- ≠ ارائه عملکرد سالانه بودجه و برنامه‌های شهر در سطح شهر و اطلاع‌رسانی به عموم مردم برای اعتمادسازی شهروندان و جلب مشارکت آن‌ها.
- ≠ برگزاری نشست‌ها، همایش‌ها و میزگردهای علمی و انتقادی از وضعیت شهر کاشان و برنامه‌های شهر برای رسیدن به برنامه‌های مطلوب توسعه و عمران شهر.

پی‌نوشت‌ها

1. Wu
2. Fan & Cheng
3. Hwang & Yoon

منابع

- اسکندری، هانیه، داداش‌کریمی، یحیی، و حجتی، عبدالله. (۱۴۰۰). شناسایی عوامل مؤثر بر حکمرانی رفاه عمومی با رویکرد توسعه عدالت اجتماعی: یک پژوهش کیفی. *انجمن جامعه‌شناسی آموزش و پرورش*، ۱۴ (۲)، ۳۰۸-۲۹۹.
- اصغرپور، مجید. (۱۳۹۷). *تصمیم‌گیری چندمعیاره*. انتشارات دانشگاه تهران.
- افشارنیا، اعظم، زبردست، اسفندیار، و طلاچیان، مرتضی. (۱۴۰۰). تبیین مفهوم عدالت فضایی در اجرای طرح‌های جامع شهری (نمونه موردی: شهر گلپایگان). *پژوهش‌های جغرافیای برنامه‌ریزی شهری*، ۹ (۴)، ۱۰۰۸-۹۸۱.
- امانپور، سعید، حسینی، نبی‌الله، و ملکی، سعید. (۱۳۹۶). بررسی و تحلیل خدمات شهری با رویکرد عدالت فضایی در کلان‌شهر اهواز. *فصلنامه برنامه‌ریزی منطقه‌ای*، ۷ (۲۵)، ۶۸-۵۵.
- باقری میاب، شهلا، کریمی کیا، محمدصادق. (۱۴۰۰). مدل‌یابی خط‌مشی‌گذاری فرهنگی پدیده حاشیه‌نشینی در اهواز. *توسعه محلی (روستایی-شهری)*، ۱۳ (۲)، ۵۸۴-۵۶۱.
- پرچمی جلال، مجید، زبردست، اسفندیار، و فصیحی، حمید. (۱۳۹۸). شناسایی و رتبه‌بندی ابعاد و معیارهای مؤثر در مدیریت سبک پروژه‌های شهری و ارائه مدل مفهومی برای تعریف سبک پروژه‌های شهری. *فصلنامه هنرهای زیبا- معماری و شهرسازی*، ۲۲ (۴)، ۷۰-۵۷.
- تابعی، نادر، موحد، علی، تولایی، سیمین، کمان‌رودی کجوری، موسی (۱۳۹۶). بررسی نقش عدالت فضایی در مدیریت شهری (محدوده مطالعه: محلات منطقه ۶ تهران). *فصلنامه برنامه‌ریزی فضایی*، ۶ (۲)، ۳۶-۲۳.
- جاوید، علیرضا. (۱۳۹۰). *شاه‌کلیدی توسعه شهری: تأمین مالی و درآمدی. اقتصاد شهری*، ۳ (۱۰)، ۹۹-۹۵.
- رجبی، سجاد، ولی‌زاده، رضا، ستارزاده، داریوش، پناهی، علی، و محبوبی، قربان. (۱۴۰۰). تحلیل پراکنش فضایی خدمات عمومی شهری از دیدگاه عدالت اجتماعی در ساختار فضایی کلان‌شهر تبریز. *نشریه علمی جغرافیا و برنامه‌ریزی*، ۲۵ (۷۸)، ۱۷۷-۱۵۹.
- صمدی، علی، احمدی، قادر، و ساکت حسنلوئی، میثم. (۱۴۰۲). بازاندیشی در مفهوم حق به شهر و ارتباط آن با شهرسازی عدالت‌محور (مورد پژوهی: تحلیل تطبیقی محلات هفت‌آسیاب و شیشه‌گرخانه شهر ارومیه). *مطالعات برنامه‌ریزی سکونتگاه‌های انسانی*، ۱۸ (۲)، ۲۷-۱۵.

طهماسبی‌زاده، فرشاد و خادم‌الحسینی، احمد. (۱۳۹۷). تحلیل فضایی عدالت اجتماعی در مناطق شهری (مطالعه موردی: مناطق شهری اصفهان). فصلنامه جغرافیا و مطالعات محیطی، ۷(۲۶)، ۱۷-۲۸.

عباسی، خیام، و موسوی، سیده مریم. (۱۳۹۷). تبیین جامعه‌شناختی عوامل اثرگذار بر نگرش مردم نسبت به عملکرد مدیریت شهری (مطالعه موردی: شهرداری منطقه یک اهواز در سال ۱۳۹۶). جامعه‌شناختی شهری، شماره ۲۷، ۱۵۵-۱۸۲.

عزیزی دانالو، سمانه، و مجتبی‌زاده خانقاهی، حسین. (۱۳۹۹). ارائه مدل توزیع عادلانه خدمات شهری مبتنی بر عدالت اجتماعی (مطالعه موردی: منطقه ۱۱ شهر تهران). فصلنامه شهر پایدار، ۳(۴)، ۷۵-۹۰.

قلعه‌نوئی، محمود، شمس، مجید، و ملک‌حسینی، عباس. (۱۴۰۱). بررسی لایه‌های ذهنی عدالت فضایی شهری در شهر جدید پرنده. جغرافیا و مطالعات محیطی، ۱۱(۴۲)، ۲۲-۸.

قلی‌پور، آرین. (۱۳۹۲). مدیریت شهری. تهران: انتشارات منشور سمیر.

کاوه‌پور، یاسین، اقبالی، ناصر، و حمزه، فرهاد. (۱۴۰۱). ارائه مدل مدیریت شهری اجتماع‌محور در شهر اهواز. مجله آمایش جغرافیایی فضا، ۱۲(۴)، ۷۴-۵۹.

کمان‌رودی کجوری، موسی، پریزادی، طاهر، آگاه، فرهاد، مؤمنی بیدزرد، آذیتا، و شفیعی، فاطمه. (۱۴۰۰). ارزیابی و رتبه‌بندی شکوفایی شهری محلات منطقه ۱۸ تهران. مطالعات برنامه‌ریزی سکونتگاه‌های انسانی، ۲۳(۵)، ۶۶-۲۵.

لطیفی، غلامرضا. (۱۳۹۱). مدیریت شهری. تهران: انتشارات سازمان شهرداری‌ها و دهیاری‌های کشور.

الماسی مفیدی، حسین، زندمقدم، محمدرضا، و زیویار، پروانه. (۱۳۹۸). بررسی وضعیت عدالت توزیعی در دسترسی به خدمات شهری (مطالعه موردی: شهر بومهن). فصلنامه جغرافیا و برنامه‌ریزی منطقه‌ای، ۱۰(۱)، ۷۹-۹۴.

معین، محمد. (۱۳۷۱). فرهنگ معین. تهران: انتشارات امیرکبیر.

نادری، بابک، پناهی، علی، تیموری، ایرج، و ولیزاده، رضا. (۱۴۰۲). شناسایی و تحلیل مؤلفه‌های کلیدی مؤثر بر تحقق عدالت فضایی از منظر شهرهای خلاق (مطالعه موردی: شهر بناب). مهندسی جغرافیایی سرزمین، ۷(۳)، ۶۱۵-۶۳۲.

نیک‌پور، عامر، مهرعلی‌تبار، مرتضی، رضازاده، مرتضی، و الهقلى، فاطمه. (۱۳۹۷). توزیع فضایی خدمات بهداشتی- درمانی از منظر عدالت اجتماعی در شهرستان‌های مازندران. فصلنامه جغرافیا، ۸ (۴)، ۱۵۸-۱۴۸.

یغفوری، حسین، قاسمی، سجاد، و قاسمی، نرگس. (۱۳۹۶). بررسی عدالت فضایی در توزیع خدمات با تأکید بر مدیریت شهری در محلات منطقه ۱۹ تهران. فصلنامه تحقیقات جغرافیایی، ۳۲ (۳)، ۱۲۸-۱۱۴.

Sünter, E., Yörük, T., Şekerci, R., & Karatas, S. (2020). Reflection of Education Administrators' Ethical Values on Organizational Culture: Case of Plato and Kant. *World Journal of Education*, 10, 89.

Titahelu, J.A., Irwansyah, I., Awaludin, H., & Ashri, M. (2015). Strengthening Pelagandong Alliance Based on John Rawls' Theory of Justice. *Hasanuddin Law Review*, 1, 417-429.

Wu, A. M. (2018), breaking down the fence for social justice? Evidence based on inequality of access to urban green space in Beijing's central metropolitan area, *Journal of Urban and Regional Analysis*, 10(2), 199-215.

Fan, Z. & Cheng, J. (1997). The study on urban extension through RS & GIS. *Remote Sense Information*, 3, 12-16.

Miller, M. J., Sendrowitz, K., Connacher, C., Blanco, S., de La Pena, C. M., Bernardi, S., & Morere, L. (2009). College students' social justice interest and commitment: A social-cognitive perspective. *Journal of Counseling Psychology*, 56(4), 495.

Rawls, J. (1971). *A theory of justice*. Cambridge, MA: Harvard University Press.

Resources

Afsharnia, A., Zebardast, Esfandiar, A., Talachian, M. (2021). Explaining the concept of spatial justice in the implementation of comprehensive urban plans (Case Study: Golpayegan City). *Geography of Urban Planning Research*, 9(4), 908-981, DOI: <https://doi.org/10.22059/jurbangeo.2021.320480.1478>. [In Persian]

Akbari, M. & Rezaei, M. R. (2018). Evaluation of land application changes in district 3 of Isfahan metropolis, *Quarterly Journal of Urban Research and Planning*, 9(34), 93-104, DOI: <https://dorl.net/dor/20.1001.1.22285229.1397.9.34.7.8>. [In Persian]

Almasi Mofidi, H., Zand Moghaddam, M.R., & Ziviar, P. (2022). Investigating the status of distributive justice in access to urban services case study: Boomehan City. *Geography and Regional Planning*, 10(1), 79-94, DOI: <https://dor.isc.ac/dor/20.1001.1.22286462.1398.10.37.5.4>. [In Persian]

Amanpour, S., Hosseini Shahparian, N., & Maleki, S. (2016). Spatial analysis of the levels of urban services in Ahvaz metropolitan areas with an emphasis on social justice, *Geographical Urban Planning Research*, 4(3), 417-495, DOI: <https://dorl.net/dor/20.1001.1.22516735.1396.7.25.5.8>. [In Persian]

Azizi Danaloo, S., & Mojtazadeh Khanghahi, H. (2021). Presenting a model for the equitable distribution of urban services based on social justice case study:

- District 11 of Tehran, *Quarterly Journal of Sustainable City*, 3(4), 75-90, DOI: <https://dor.isc.ac/dor/20.1001.1.24766631.1399.3.4.6.7>. [In Persian]
- Bielska, A., Wendland, A., & Delnicki, M. (2020). Possibilities for the development of building plots with an unfavorable structure in the context of spatial justice: A Case Study of Poland. *Sustainability*, 1-19, DOI: <https://doi.org/10.3390/su12062472>.
- Carvalho, L.M.d. & Bógus, C.M. (2020). Gender and social justice in urban agriculture: A network of agricultural and environmental women farmers in Paulo, complexity and the politics of measuring cities. *Cities*, 63, 92-97, DOI: <https://doi.org/10.3390/socsci9080127>.
- Ghalehnoei, M., Shams, M., & Malek Hosseini, A. (2010). Investigating the mental layers of urban spatial justice in the new city of Parand. *Geography and Environmental Studies*, 11(42), 8-22, DOI: <https://dorl.net/dor/20.1001.1.20087845.1401.11.42.1.0>. [In Persian]
- Gulsrud, N.M., & Steiner, H. (2022). Justice and the pandemic city: How the pandemic has revealed social, urban, and data injustices, and how a narrative approach can unlock them. *Frontiers in Sustainable Cities*, 1-5, DOI: <https://doi.org/10.3389/frsc.2022.838084>.
- Kaman Rudi Kojouri, M., Parizadi, T., Agah, F., Momeni Bidzard, A., & Shafiei, F. (2021). Evaluation and ranking of urban prosperity in the neighborhoods of district 18 of Tehran. *Journal of Studies in Human Settlements Planning*, 23(5), 25-66, DOI: <https://dorl.net/dor/20.1001.1.25385968.1400.16.4.5.4>. [In Persian]
- Kavehpour, Y., Eghbali, N., Hamzeh, Farhad. Presenting a community-based urban management model in Ahvaz. *Journal of Spatial Planning*, 12(4), 59-74, DOI: <https://doi.org/10.30488/gps.2022.349936.3559>. [In Persian]
- Lai, L. W., Chau, K., & Cheung, P. A. C. (2018). Urban renewal and redevelopment: Social justice and property rights with reference to Hong Kong's constitutional capitalism. *Cities*, 74, 240-248, DOI: <https://doi.org/10.1016/j.cities.2017.12.010>.
- Mensah, J., & Tucker-Simmons, D. (2021). Social (In)justice and rental housing discrimination in urban Canada: The case of ethno-racial Minorities in the Herongate community in Ottawa. *Studies in Social Justice*, 81-101, DOI: <https://doi.org/10.26522/ssj.v15i1.2239>.
- Naderi, B., Panahi, A., Teymouri, Iraj, Valizadeh, R. (2021). Identifying and analyzing the key components affecting the realization of spatial justice from the perspective of creative cities (Case study: Bonab city, geoengineering of the land), 7(3), 615-632, DOI: 10.22034/jget.2023.154401. [In Persian]
- Nasiri Handekhaleh, E., Esmaeili, F., Younesi Sandi, R., & Nezafat Takle, H. (2021). Assessing the social sustainability of urban neighborhoods with an emphasis on the land use composition index (Case study of district 15 of Tehran). *Geography and Planning*, 25(78), 363-376, DOI: <https://doi.org/10.22034/gp.2021.42922.2744>. [In Persian]
- Nikpour, Amer, Mehralitabar, Morteza, Rezazadeh, Morteza, and Al-Haghli, Fatemeh (2018). Spatial distribution of health care services from the perspective of social justice in Mazandaran cities. *Geography Quarterly*, 8(4), 148-158, DOI: <https://dor.isc.ac/dor/20.1001.1.22286462.1397.8.4.8.1>. [In Persian]
- Rafiiian, M., Ghasemi, I., & Nozari, K. (2019). Discourse analysis of spatial justice in the urban management policy document (Case Study: Tehran), *Journal of*

- Urban Social Geography*, 6(1), 71-89, DOI: 10.22103/JUSG.2019.1979. [In Persian]
- Rajabi, S., Valizadeh, R., Sattarzadeh, D., Panahi, A., & Mahboubi, Gh. (2021). Analysis of the spatial distribution of urban public services from the perspective of social justice in the spatial structure of Tabriz metropolis. *Geography and Planning*, 25(78), 159-177, DOI: <https://doi.org/10.22034/gp.2021.43357.2752>. [In Persian]
- Samadi, A., Ahmadi, G., & Saket Hasanlouei, M. (2022). Rethinking the concept of the right to the city and its relationship with justice-based urbanism case study: A Comparative Analysis of Haft Asyab and Shishagarkhaneh Neighborhoods of Urmia City, *Journal of Human Settlements Planning Studies*, 18(2), 15-27, DOI: 20.1001.1.25385968.1402.18.2.2.1. [In Persian]
- Seabright, P., Stieglitz, J., & Van der Straeten, K. (2021). Evaluating social contract theory in the light of evolutionary social science. *Evolutionary Human Sciences*, 3, 1-22, DOI: <https://doi.org/10.1017/ehs.2021.4>.
- Sünter, E., Yörük, T., Şekerci, R., & Karatas, S. (2020). Reflection of education administrators' ethical values on organizational culture: case of Plato and Kant. *World Journal of Education*, 10, 89-97, DOI: <https://doi.org/10.5430/wje.v10n5p89>.
- Tabei, N., Movahed, A., Tavalai, S., Kaman Rudi Kojouri, M. (2017). Investigating the role of spatial justice in urban management (Study area: neighborhoods of district 6 of Tehran), *Quarterly Journal of Spatial Planning*, 6(2), 23-36, DOI: <https://doi.org/10.22108/sppl.2016.21649>. [In Persian]
- Tahmasebizadeh, Farshad & Khadem Hosseini, A. (2018). Spatial analysis of social justice in urban areas (Case study: Isfahan urban areas), *Geography and Environmental Studies*, 7(26), 17-28, DOI: 10/1325468/9652.188.8672. [In Persian]
- Taylor, R.S. (2021). Reading rawls rightly: A theory of justice at 50. *Polity*, 53, 564-571.
- Titahelu, J.A., Irwansyah, I., Awaludin, H., & Ashri, M. (2015). Strengthening Pela-Gandong alliance based on John Rawls' theory of justice. *Hasanuddin Law Review*, 1, 417-429.
- Van Santen, E. (2019). Inclusive peace mediation in the city: spatial segregation of violence and urban politics of 'social' inclusion in gang truces. *Third World Thematics: A TWQ Journal*, 4, 201 – 219, DOI: <https://doi.org/10.1080/23802014.2019.1666029>.
- Varsi, Hamidreza, Ghader Rahmati, Safar, & Bastanifar, Iman. (1989). Investigating the effects of urban services distribution on population spatial imbalance, case study: Isfahan urban regions. *Journal of Geography and Development*, 5(9), 91-106, DOI: <https://doi.org/10.31365.6/6913860.906>. [In Persian]
- Wu, A. M. (2018). Breaking down the fence for social justice? Evidence based on inequality of access to urban green space in Beijing's central metropolitan area. *Journal of Urban and Regional Analysis*, 10(2), 199-215, DOI: <https://doi.org/10.1177/2399808318793139>.
- Yaghfoury, H., Ghasemi, S., & Ghasemi, N. (2017). A study of spatial justice in the distribution of services with an emphasis on urban management in the neighborhoods of district 19 of Tehran. *Geographical Research Quarterly*, 32(3), 114-128, DOI: <http://dx.doi.org/10.29252/geores.32.3.114>. [In Persian]

Identifying and Prioritizing Justice-Based Urban Management Development Strategies with an Emphasis on the City of Kashan

Morteza Valizadeh

Ph.D. Student in Public Administration, Department of Human Resources, Dehaghan Branch, Islamic Azad University, Dehaghan, Iran (Corresponding Author); Email: mortezavaalizadeh@gmail.com

Alireza Shirvani

Professor, Department of Management, Dehaghan Branch, Islamic Azad University, Dehaghan, Iran. Email: baleandisheh@gmail.com

Mashallah Valikhani

Assistant Professor, Department of Management, Dehaghan Branch, Islamic Azad University, Dehaghan, Iran. Email: info@dehaghan.ac.ir

Received: 27/05/2024

Accepted: 30/08/2024

Extended Abstract

Introduction

Today's cities are considered as the greatest achievements of human culture and civilization. A justice-oriented perspective in terms of urban management form is one of the most fundamental pillars of urban governance. Accordingly, the present study aims to implement justice-based urban management strategies in the municipalities of Isfahan province with a focus on the city of Kashan. Cities have recently faced an undesirable cycle of socio-economic and environmental inequalities as a result of inefficient political, economic, and spatial policies; unprecedented challenges such as poverty, informal settlement, declining quality of life, income gaps, social disintegration, and injustice in the distribution of urban services, which have endangered the health and well-being of the urban communities, have created duality and imbalance in the space. Social justice has many definitions, but they all have one commonality--that governments have a duty to create equal political and social opportunities for all citizens--and this affirms the rights of people to receive social services from the state.

Methodology

One of the features of this research is the presentation of an applied model, especially the development of basic strategies for the realization of social justice in the municipality of Kashan. However, by examining the structures and functions of municipalities in Isfahan province, it can be concluded that municipalities have different textures and structures in terms of economic, social, political, cultural dimensions. However, it is certain that the achievement of social justice, of macro and general strategies such as the reformation of administrative structures, combating corruption, gender justice, and the promotion of urban diplomacy and urban regeneration are general and binding for all municipalities. The present study was an applied one in terms of purpose and a descriptive one in terms of method.

The approach of this research was a qualitative-quantitative one. The statistical population of the study included all experts and experts in urban management. Its deployed Delphi--a systematic approach to obtain opinions and professional judgments from a group of experts on a topic or a question. In order to maintain the validity of the research and taking into account the drop of respondents during the study and after filtering and applying the desired indicators, a list of 21 people was announced. Based on the data obtained from the Delphi cycles and different parts of the questionnaire in each round, statistical indices, minimum maximum, mean, exponent, and standard deviation were calculated. The distribution of the questionnaire according to the Delphi method was done in three stages; in each stage, the items that had the condition of an average above 3 were presented in the next round, and the components with an average less than 3 were excluded from the following rounds of the questionnaire.

Results

Deploying Delphi, periods, statistical, minimum, maximum, mean, exponential and standard deviation indices were calculated. The distribution of the questionnaire was done in three stages, and in each stage the items that had the condition of the average game of 4 were brought in the second round. Items other than those were eliminated. Finally, the consensus of experts in each round was calculated.

Delphi first round

In this first round of the panel, 35 effective strategies on urban management with a social justice approach were identified with the average of game number 4; in total, 35 factors were proposed; since some factors were the same as the factors having been mentioned in the research background, they were removed or combined, and new factors were added for the next round.

Dom Delphi role

In this round, the panelists identified 25 factors from 35 components that had been analyzed in the previous studies, and the panel members who had had a great and high impact on the effective strategy on urban management with a social justice approach. As a result, a total of 25 factors were identified as high and very high; the average of less than 4 were excluded.

Third round of Delphi

In the third round, the panelists expressed their opinion on the effective strategy on urban management with a social justice approach. In this study, Delphi was conducted in three rounds, so that the standard deviation of the response of the panel members in the first round, regarding the importance of effective strategy on urban management with a social justice approach, was calculated 0.74. The value of the standard deviation in this round--as calculated by the consensus of experts--was 0.66; in the second round, the standard deviation was 0.54, and the Kendall coefficient was 0.74. Finally, in the third round, the standard deviation was 0.42, and the Kendall coefficient was also agreed upon. The consensus of experts was calculated to be 0.80.

Based on the results of the TOPSIS algorithm, the sub-indicators of central government decentralization, equal distribution of opportunities, transparency of contracts, creation of knowledge-based organizations, and integrated planning were the most influential components, having the first ranks in the research. Democratic organization, urban spatial justice and urban planning, implementation of municipal

obligations to citizens, reform of organizational structures, and environmental quality were the factors that had the least impact on justice-based urban management strategies, respectively.

Conclusion

The results of this study showed that the strategic factors, affecting urban management based on social justice in Kashan Municipality were: reforming the organizational structure, confronting administrative corruption, applying gender justice, applying ways to improve the level of social welfare, applying strategies of legitimacy of urban management, promoting urban diplomacy, attracting, redistributing, and increasing the productivity of human resources, the fair distribution of wealth, urban design, and the regeneration as well as creation of a creative city enjoying entrepreneurship, intelligence, and accountability. The results were consistent with the studies of Eskandari et al. (2021), Kaman Roodi et al. (2021), Rajabi et al. (2020), Almasi et al. (2019), Bandarabad et al. (2018), Ahadnejad (2016), Yaghfour and Kashefi (2016), and Bijkarak et al. (2018). Based on the results, it can be stated that in order to develop justice-based urban management, adopting strategies such as decentralization of central government, equal distribution of opportunities, the transparency of contracts, the creation of knowledge-based organizations, and integrated planning can be useful.

Keywords: municipal organization agility and drivers of sustainable urban development urban management strategies, resource and income distribution, responsibility and accountability, structure and organization,